

(*)Facultade de Ciencias da Educación

(*)Presentación da Facultade

(*)

A Facultade de Educación é a escola de escolas: unha institución pública ao servizo de todas as persoas interesadas na mellora continua da educación e dos servizos sociais. Trátase dun centro universitario que se asenta sobre a historia dos centros de formación de mestres/as, educadores/as sociais e traballadores/as sociais, pero tamén sobre a historia do ensino e dos servizos sociais.

É unha facultade, polo tanto, que tenta incorporar todos os medios técnicos posibles, pero sen renunciar a un pasado que se constrúe sobre o esforzo colectivo dos profesionais e da cidadanía.

Os cambios respecto ao presente son considerables. Pero hai algo que unha facultade de educación debe contribuír a que se manteña: o espírito solidario dos veciños/as e a percepción da escola como propia, como asunto da comunidade.

Agardo que as persoas que elixen esta facultade para realizar os seus estudos teñan esa mentalidade de pertenza a un grupo que constrúe o futuro colectivo da educación e dos servizos sociais.

A oferta educativa para o próximo curso no Centro é:

Catro títulos de Grao:

- GRADO EN EDUCACIÓN INFANTIL
- GRADO EN EDUCACIÓN PRIMARIA
- GRADO EN EDUCACIÓN SOCIAL
- GRAO EN TRABALLO SOCIAL

Catro títulos de Máster:

- Master en Dificultades de Aprendizaxe e procesos cognitivos
- Master en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos
- Master en Investigación Psicosocioeducativa con Adolescentes en Contextos Escolares
- Master en Profesorado de Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino dos Idiomas (especialidades de Orientación, Xeografía, Historia, Humanidades, Matemáticas e Tecnoloxía) Por outra banda, durante os últimos anos, a Facultade de Empresariais e Turismo, potenciou, de forma considerable a participación dos estudantes en programas de mobilidade.

Para obter máis información visita a nosa páxina web

<http://webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

(*)Equipo Decanal

(*)

O Equipo Decanal está composta polos seguintes membros:

Decana:

Dª María del Mar García Señorán

Vicedecanos/as:

D. Ramón Ángel Fernández Sobrino

Dª María del Carmen Ricoy

D. Xosé Manuel Cid Fernández

D.ª María del Pino Díaz Pereira

Secretario:

D. Antonio González Fernández

(*)Localización

(*)

LOCALIZACIÓN DA FACULDADE.**Dirección postal:**

Facultade de Ciencias da Educación

R/. Doctor Temes, s/n 32004 Ourense

A Facultade de Ciencias da Educación atópase no denominado Edificio Facultades ou Edificio de Ferro, contando ademais con outros espazos docentes situados nos pavillóns 1 e 2.

Directorio telefónico:

Conserxería: 988 387 101

Secretaría alumnado Graos : 988-387-168, 98- 387-194, 988-36-890

Secretaría alumnado Mestrados: 988 368 893

Decanato: 988-387-159

Correo electrónico:

Secretaría alumnado: secexbo@uvigo.es

Secretaría Decanato: sdexbo@uvigo.es

(*)Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos

Subjects**Year 1st**

Code	Name	Quadmester	Total Cr.
005M138V01101	Interculturalism in Socio-educational Environments	1st	4.5
005M138V01102	Interculturalism in School Contexts	1st	4.5
005M138V01103	Teaching and Learning Language(s) in the Host Society	1st	4.5
005M138V01104	Community Development	1st	4.5

O05M138V01105	Compensation of Inequalities in Education	1st	4.5
O05M138V01106	Quality of Life for the Elderly	1st	4.5
O05M138V01107	Adult Education	1st	4.5
O05M138V01108	From Injustice of Inequality to Richness of Diversity	1st	4.5
O05M138V01109	Gender and Education	1st	4.5
O05M138V01201	Quality of Life in Persons with Impairment	2nd	4.5
O05M138V01202	Diversity Attention Measures for High Potential People	2nd	4.5
O05M138V01203	Diversity Attention Measures for Students with Educational Needs	2nd	4.5
O05M138V01204	Internships	2nd	12
O05M138V01205	Final Year Dissertation	2nd	12

IDENTIFYING DATA				
Interculturalism in Socio-educational Environments				
Subject	Interculturalism in Socio-educational Environments			
Code	O05M138V01101			
Study programme	(*)Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Optional	1st	1st
Teaching language	Galician			
Department				
Coordinator	Cid Fernández, Xosé Manuel			
Lecturers	Cid Fernández, Xosé Manuel de Jesús Rodríguez, María Elena Fernández Bello, Pedro Pato Lorenzo, Josefina			
E-mail	xcid@uvigo.es			
Web				
General description	(*)A materia forma parte do módulo Interculturalismo e educación, no que tamén se inclúe "Interculturalismo en contextos escolares". Os estudantes cursan en primeiro lugar esta materia, que pretende fornecer un panorama dos desafíos sociais e culturais que plantexa a realidade multicultural e multilingüe da Comunidade Autónoma Galega, designadamente visibilizada pola recente e cada vez máis relevante presenza de inmigrantes e retornados, e que tenta construír respostas innovadoras desde o interculturalismo crítico para o ámbito socioeducativo en xeral. É por iso que entendemos esta materia como un espazo de reflexión crítica que interprete tamén desde unha óptica [xeográfica] o fenómeno da mobilidade e das migracións, que formule propostas innovadoras sobre a xestión da diversidade lingüística e cultural para a Galiza do século XXI e que impulse un diálogo intercultural igualitario con persoas, colectivos e asociacións de inmigrantes de diferentes culturas e linguas co obxectivo de achar valores compartidos para a convivencia e solucións comúns para a superación das barreiras sociais, para alén de proporcionarlle ao alumnado os recursos necesarios para estimular e potenciar a súa capacidade de autocrítica no plano das crenzas, actitudes e condutas estereotipadas e prexuízos fronte ás persoas e grupos pertencentes a outras culturas. En conclusión, a materia "Interculturalismo en entornos socio-educativos" participa na consecución daqueles obxectivos do máster que fan referencia, especialmente, á adquisición de formación teórica de carácter multidisciplinar no ámbito do interculturalismo, a análise de situacións reais e de experiencias educativas innovadoras, así como no coñecemento, deseño, desenvolvemento e avaliación de programas, actividades e materiais de carácter socioeducativo e intercultural.			

Competencies

Code	
A2	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos relacionados coa diversidade e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
A3	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüedades.
A5	(*)Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B1	(*)Adquirir unha formación teórica de carácter multidisciplinar e comprender os fundamentos teóricos-prácticos relacionados cos ámbitos de diversidade, con énfase nas necesidades educativas especiais, interculturalismo, compensación de desigualdades, sexo/xénero e educación de persoas adultas.
B2	(*)Coñecer e analizar as situacións reais de diversidade que se poden ver reflectidas nos contextos educativos, tanto formais como non formais, empregando procesos sistemáticos de indagación.
B4	(*)Favorecer a adquisición dos coñecementos e destrezas idóneas para o deseño, posta en práctica e avaliación de propostas de intervención no ámbito da diversidade, ofrecendo novas iniciativas na resolución dos problemas.
B5	(*)Adquirir un compromiso ético no desenvolvemento da profesión, nomeadamente no referido ao apoio dos colectivos e sectores sociais discriminados e menos favorecidos.

C1	(*)Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de describir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar
C2	(*)Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras
C3	(*)Ser capaz de analizar prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, detectando puntos fortes e débiles, con especial énfase nas de carácter innovador
C7	(*)Identificar os servizos de apoio escolares e socio-comunitarios que poden ser de utilidade no ámbito da diversidade
C8	(*)Planificar e organizar traballos tutelados, sendo capaz de buscar e analizar información procedente de diferentes fontes, obter e analizar datos e elaborar con corrección un informe relacionado con algún dos módulos do mestrado
C9	(*)Comprender, analizar e valorar as dimensións éticas e políticas implícitas nos procesos educativos formais e non formais en contextos de diversidade
C12	(*)Ser capaz de emitir unha valoración crítica sobre programas, materiais e prácticas educativas e socio-educativas relacionadas coa diversidade
C13	(*)Promover unha actitude positiva cara as ideas e as prácticas educativas innovadoras relacionadas coa diversidade
D2	(*)Dominar diferentes estratexias metodolóxicas co propósito de mellorar as condutas profesionais e facilitar a aprendizaxe autónoma, a través do emprego de recursos como os contratos de aprendizaxe, a aprendizaxe baseada en problemas ou o uso de portafolios
D3	(*)Adquirir condutas de respecto e de axuda. Ser sensibles a todo tipo de diversidade
D4	(*)Adquirir as habilidades básicas para o debate e a exposición de ideas fundamentadas
D5	(*)Favorecer o traballo cooperativo, asumindo responsabilidades e aceptando a disparidade de opinións

Learning outcomes

Expected results from this subject	Training and Learning Results			
(*)Reforzar a capacidade de saber aplicar os coñecementos adquiridos á resolución de problemas en contextos amplos e interdisciplinarios mediante, entre outras metodoloxías, estratexias de aprendizaxe cooperativa e de aprendizaxe baseada en problemas/casos/proxectos	A2 A5	B4 B5	C2 C8	D2 D5
(*)Desenvolver representacións e actitudes positivas cara as diferentes linguas e culturas	A2	B1	C13	D3
(*)Analizar e avaliar os diferentes modelos de xestión da diversidade lingüística e cultural	A2	B4	C2 C3	D5
(*)Promover movementos, asociacións e entidades de educación no ocio e no tempo libre que estimulen a presenza e a participación de crianzas, mozos e mozas inmigrantes e retornados para codefinir e coconstruír un mundo de todos desde o diálogo libre de imposicións	A3	B4 B5	C7 C13	D2 D3
(*)Deseñar programas e/ou actividades e materiais de uso por asociacións de atención a colectivos culturalmente diversos, para favorecer a normalización da convivencia de diferentes culturas	A5	B4 B5	C2 C3 C12	D2 D5
(*)Analizar e valorar prácticas educativas innovadoras relacionadas coa normalización da convivencia no ámbito local	A2	B2	C12 C13	D2
(*)Identificar os servizos socio-comunitarios e as súas actividades profesionais que se ofrecen a inmigrantes individual ou colectivamente	A2	B5	C7	D3
(*)Levar a cabo actividades de planificación e avaliación de iniciativas interculturais, empregando metodoloxías que favorezan o traballo colaborativo entre alumnado, profesionais e con asociacións de inmigrantes	A2 A3	B4	C2 C8	D3 D5
(*)Ser capaz de valorar positivamente os sistemas culturais minoritarios, incluído o propio que, paradoxicamente, se pode considerar minoritario no propio territorio, por baixa autoestima e carencia dunha política de posta en valor dos valores culturais galegos e os relacionados coas colectividades xeográficamente próximas	A2	B4 B5	C8 C9 C12	D3 D4
(*)Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos xeográficos ó seu traballo no campo do interculturalismo	A2	B1	C1 C3	D4
(*)Proporcionar os recursos necesarios para potenciar a súa capacidade reflexiva e para adoptar unha actitude responsábel, respectuosa e cooperativa no traballo con persoas e grupos de inmigrantes	A2 A3	B2 B5	C2 C9	D3 D5
(*)Coñecer os diferentes enfoques teóricos e análises da realidade da convivencia entre colectivos con diferenzas lingüísticas e culturais	A2	B1 B2	C1 C12	D2 D4 D5
(*)Reflexionar sobre os contributos a Psicoloxía Social pode ofrecer como ferramenta explicativa á hora de dar conta dos procesos que rixen a conduta interpersoal e intergrupal	A2	B1 B4	C1 C2	D2
(*)Contribuír á educación intercultural profundizando no coñecemento dos fenómenos subxacentes ao desenvolvemento de prexuízos e de actitudes e comportamentos discriminativos fronte ás persoas diferentes	A2 A5	B1 B2 B5	C3 C12	D3
(*)Lograr competencias para manexar eficazmente os conflitos intergrupais xurdidos no ámbito da multiculturalidade e para promover actitudes cooperativas previndo e/ou reducindo os prexuízos	A5	B4	C3 C9 C13	D3 D5

(*)Saber interpretar críticamente os mecanismos (latentes ou manifestos, conscientes ou inconscientes) mediante os que a cultura ou os colectivos dominantes continúan a manter minorizados a grupos lingüísticos, étnicos, socioculturais...	A2 A5	B1 B5	C1 C9 C12	D2 D4
---	----------	----------	-----------------	----------

Contents

Topic	
(*)1. O dereito á diferenza. Implicacións socioeducativas do interculturalismo	(*)1.1. A educación intercultural nos contextos socioeducativos 1.2. Interculturalismo e educación para a paz 1.3. Experiencias socioeducativas na nosa realidade 1.4. Planificación e avaliación de un Encontro Intercultural
(*)2. A perspectiva intercultural desde as diversas realidades xeográficas	(*)2.1. As diferentes áreas xeográficas no marco natural 2.2. As diferentes áreas xeográficas no marco sociocultural 2.3. As migracións no mundo actual 2.4. A integración na comunidade local da diversidade sociocultural
(*)3. Aspectos psicosociais das comunidades con diversidade social e cultural	(*)3.1. Estereotipos: clasificación, funcións e orientacións teóricas 3.2. Relación entre estereotipo, prexuízo e discriminación 3.3. As relacións intergrupais. Enfoques teóricos: teoría do conflito realista e teoría da identidade social 3.4. Psicología social aplicada á resolución de conflitos intergrupais. Cambio de actitudes e redución de prexuízos
(*)4. A xestión do plurilingüismo e do interculturalismo en Galicia como desafío histórico	(*)4.1. Principios, estratexias e boas prácticas para unha política plurilingüe e intercultural 4.2. Caracterización e tipoloxía de situacións pluriculturais e plurilingües complexas. Galicia como desafío e como proxecto

Planning

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Mentored work	13	10	23
Seminars	6	18	24
Seminars	4	4	8
Lecturing	7	17.5	24.5
Essay	0	25	25
Laboratory practice	0	4	4

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies

	Description
Mentored work	(*)O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvementos con actividades autónomas do estudante
Seminars	(*)Convite a persoas con experiencia práctica. Reflexión sobre a súa actuación profesional e o labor que desenvolve a entidade na que traballa
Seminars	(*)Axuda para a realización dos TRABALLOS TUTELADOS. O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Lecturing	(*)Exposición ao alumnado da información básica sobre os contidos da materia e/ou directrices sobre os traballos, exercicios ou proxectos a desenvolver polos discentes de forma individual ou colectiva

Personalized assistance

Methodologies	Description
Mentored work	
Seminars	
Tests	Description
Essay	
Laboratory practice	

Assessment

Description	Qualification	Training and Learning Results

Mentored work	(*)Valoración das actividades realizadas na aula ou en outros contextos controlados	50	A2 A3	B4 B5	C1 C2 C9 C12 C13	D4 D5
Essay	(*)Valoración do traballo tutelado, individual ou grupal	30	A2 A3 A5	B1 B2 B4	C1 C2 C8 C9 C12	D2 D5
Laboratory practice	(*)Presentación en clase de resultados do traballo individual ou en pequeno grupo	10	A3	B4	C3 C12	D4 D5

Other comments on the Evaluation

Sources of information

Basic Bibliography

- Cid, X. M.; Soutelo, R. Dominguez, X. C., **As migracións nas sociedades contemporáneas: os desafíos na Galicia actual (tema 1)**, Sotelo Blanco, 2008
- Valero Matas, J.A., **La educación social ante los nuevos retos de la inmigración y los servicios sociales (tema 1)**, Universidad de Valladolid, 2008
- Nogué Font, J. et Rufí, J. V., **Geopolítica, identidad y globalización (tema 2)**, Ariel, 2001
- VV.AA., **Atlas mundial ilustrado (tema 2)**, Everest, 2006
- Zárate Martín, M. A., et Rubio Benito, M. T., **Geografía Humana. Sociedad, Economía y Territorio (tema 2)**, Ed. Ramón Areces, 2005
- Expósito, F. et Moya, M. (coords.), **Aplicando la Psicología social (tema 3)**, Pirámide, 2005
- Martínez García, M. F., **Diversidad cultural: una oportunidad y un desafío para la convivencia. Psicología científica (tema 3)**, www.psicologiacientifica.com, 2006
- Vila, E. (coord.), **Pedagogía de la alteridad. Interculturalidad, género y educación (tema 3)**, Popular, 2007
- Beacco, J. C. et al., **Guide pour le développement et la mise en oeuvre de curriculums pour une éducation plurilingue et interculturelle (tema 4)**, Edición revisada en 2015, Conseil de l'Europe-DPL, 2016
- Beacco, J. C. et Byram, M., **Guide pour l'élaboration des politiques linguistiques éducatives en Europe (tema 4)**, Conseil de l'Europe-DPL, 2007
- Conseil de l'Europe-Comité de Ministres, **Libro Blanco sobre el diálogo intercultural (tema 4)**, Versión Ministerio de Cultura, 2009
- Leclerc, J., **L'aménagement linguistique dans le monde (tema 4)**, Última versión electrónica, CEFAN, Université Laval, 2016

Complementary Bibliography

- Proxecto Atántida, **interculturalidad y Educación: Un nuevo reto para la sociedad democrática**, 2003
- Aguilar, M.J. (dir.), **Inmigración, interculturalidad y ciudadanía. Nuevas realidades y estrategias de acción en la España del siglo XXI**, Edición en DVD-ROM, UCLM-MCYT, 2005
- Cid, X. M.; Feijoo, X.; Veloso, S. et Carita, L., **A experiencia de Ponte... nas ondas! e a candidatura do patrimonio inmaterial galego-portugués á UNESCO. In Pereiro, X. (coord): As fronteiras e as identidades raianas entre Portugal e España**, Galaxia, 2007
- Cid, X. M. et Fernández, R., **Camiños para o encontro Galicia - Portugal. In Claves de educación e de cultura**, Lethes, 7, 50-69, 2006
- Cid, X. M., Dapía, M. D. Heras, P. Payá, M., **alores transversales en la práctica educativa**, Síntesis, 2001
- García Molina, J. et Marí, R. (coodds.), **Pedagogía social y mediación educativa**, Asociación de Educadores Sociales de C-LM, 2002
- González, S., **Abrente incerto. Pobreza, dereitos humanos e desenvolvemento na Galicia de hoxe**, Sotelo Blanco, 1999
- Jares, X. R. (coord.), **Educación e Paz II. Presente e futuro da construción da Paz**, Xerais, 2008
- Suárez Sandomingo, J. M. (Coord.), **La interculturalidad pedagógica: nuevos enfoques, nuevas prácticas**, Axac, 2005
- Touriñán, J. M. et Santos, M. (eds.), **Interculturalidad y educación para el Desarrollo. Estrategias sociales para la comprensión internacional**, Xunta de Galicia, 1999
- VV.AA., **Curso de castellano para inmigrantes y refugiados**, Fundación Largo Caballero, 2000
- Corna-Pellegrini, G., **La reflexión geográfica para prepararse al multiculturalismo**, Scripta Nova, 94 (2), 1-13., 2001
- Brown, R., **Prejuicio: su psicología social**, Alianza Editorial, 1998
- Essomba, M. A., **Diez ideas clave. La gestión de la diversidad cultural en la escuela**, Graó, 2008
- Rodríguez, A., **Psicología social de los prejuicios. In Álvaro, J.L., Garrido, A. et Torregrosa, J.R. (coords.). Psicología social aplicada**, McGraw-Hill, 1996
- Solé, C. (ed.), **Racismo, etnicidad y educación intercultural**, Universitat de Lleida, 1996
- Solé, C., **Visiones teóricas y actualidad del racismo**, Universitat Autònoma de Barcelona, 1996
- Van Dijk, T., **Racismo y discurso de las elites**, Gedisa, 2003
- VV.AA., **La interculturalidad que viene. El diálogo necesario**, Icaria, 1998
- Burgueño, J., **El mapa escondido: las lenguas de España**, Boletín de la A.G.E., 34, 171-192, 2003

- Castellotti, V. et Moore, D., **Valoriser, mobiliser et développer les répertoires plurilingues et pluriculturelles pour une meilleure intégration**, Conseil de l'Europe-UPL, 2010
- Conseil de l'Europe-UPL, **Migrants adultes: intégration et éducation**, www.coe.int/lang-migrants (Site ILMA), 2015
- Conseil de l'Europe-UPL, **Enfants et Adolescents issus de l'immigration. Intégration et éducation**, www.coe.int/lang/fr, 2013
- Consello da Cultura Galega, **A(s) lingua(s) a debate. Inquérito sobre opinións, actitudes e expectativas da sociedade galega**, Edición revisada e ampliada, 2012
- Duarte Collazo, S., **O estándar galego: reintegracionismo vs. autonomismo**, Romanica Olomucensia, 26 (1), 1-13, 2014
- Esteban-Guitart, M. et Saubich, X., **La práctica educativa desde la perspectiva desde los fondos de conocimiento e identidad**, Teoría Educativa, 25, 189-211, 2013
- Fernández Bello, P., **Bases para un espacio comunicativo común Galiza- Norte de Portugal (texto presentado a la Conferencia Internacional de Barcelona sobre el Plurilingüismo en Europa)**, AGALIA, 27, 363- 371, 1991
- Fernández Bello, P., **Galiza-Gallaecia-Portugal: umha realidade negada**, AGALIA, 43, 285-297, 1995
- Garrido, C., **Estado actual e perspectivas da norma lexical**, AGALIA, 57, 3-25, 1999
- Garrido, C., **Estratexía para a habilitación en galego das linguas especializadas científico-técnicas. In Lingua e Investigación. II Xornadas sobre Lingua e Usos**, Servizo de Publicacións, 2006
- González González, M. (dir.), **Mapa sociolingüístico de Galicia 2004. Vol. 1: Lingua inicial e competencia lingüística en Galicia**, RAG-Seminario de Sociolingüística, 2007
- González González, M. (dir.), **Mapa sociolingüístico de Galicia 2004. Vol. 2: Usos lingüísticos en Galicia**, RAC-Seminario de Sociolingüística, 2008
- Instituto Galego de Estadística (IGE), **Enquisa de condición de vida das familias. Coñecemento e uso do galego. Ano 2013. Resumo de Resultados**, Xunta de Galicia, 2014
- González González, M. (dir.), **Mapa sociolingüístico de Galicia 2004. Vol. 3: Actitudes lingüísticas en Galicia**, RAC-Seminario de Sociolingüística, 2011
- Lagares, X. C., **O galego em seu labirinto: breve análise glotopolítica**, Letras, Santa Maria, 21 (42), 97-128, 2011
- Little, D. (dir.), **Intégration linguistique et educative des enfants et adolescents issus de l'immigration**, Conseil de l'Europe-UPL, 2010
- McPake, J. et Tinsley, T. (coords.), **Valoriser toutes les langues en Europe**, Centre européen pour les langues vivants, 2007
- Mian Massana, A., **La regulación constitucional del multilingüismo**, Revista Española de Derecho Constitucional, 10, 12, 1984
- Monteagudo, H. et Alonso Pintos, S., **Que lusofonia para a Galiza**, Anuario Internacional de Comunicação Lusófona/2010, 2010
- Monteagudo, H. (dir.), **O idioma galego na sociedade: a evolución sociolingüística 1992-2008**, Consello da Cultura Galega/SS, 2011
- Monteagudo, H., **Política lingüística en Galicia: apuntes para un nuevo balance**, QVR, 39, 21-39, 2012
- Ramallo, F., O'Rourke, B., **Perfiles neohablantes de gallego. In Puigdevall, M. (coord.), Los nuevos hablantes de lenguas minoritarias: pertinencias y legitimidades [dossier en línea]**, Digithum, 16, 98-105, 2014
- Santos Rego, M. A., Lorenzo, M., Samartino, E., **Los nuevos aprendices del gallego. Articulando materiales para el empoderamiento lingüístico y la inclusión educativa**, Segundas linguas e inmigración en red, 3, 106-123, 2010
- Santos Rego, M. A., Cerdas Ríos, F. X., Lorenzo Moledo, M. M., **O profesorado de educación infantil e primaria diante da inmigración e da educación intercultural**, Eduga: Revista Galega do Ensino, 63, 43-62, 2012
- Thürmann, E., Volmer, H. et Pieper, I., **Langue de scolarisation et apprenants vulnérables**, Conseil de l'Europe-UPL, 2010
- Xunta de Galicia, **Plan de acollida. Orientacións para a súa elaboración. Materias de apoio ao profesorado para a atención educativa ao alumnado procedente do extranxeiro**, Grafisant, 2005
- Xunta de Galicia, **Memorando de entendemento entre a Xunta de Galicia e o Camões para a adopción do portugués como lingua extranxeira**, 2015
- Xunta de Galicia-DOGA, **Decreto 79/2010 para el plurilingüismo en la enseñanza no universitaria de Galicia**, 2010
- Xunta de Galicia-DOGA, **Lei 1/2014 para o aproveitamento da lingua portuguesa e vínculos coa lusofonía**, 2014

Recommendations

IDENTIFYING DATA				
Interculturalismo en Contextos Escolares				
Subject	Interculturalismo en Contextos Escolares			
Code	O05M138V01102			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Mandatory	1	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department				
Coordinator	Mociño González, María Isabel			
Lecturers	Carballo Bouzas, Jesús A. Depalma Ungaro, Renee González Piñeiro, Manuel Mociño González, María Isabel			
E-mail	imocino@uvigo.es			
Web				
General description	A materia Interculturalismo en contextos escolares participa na consecución daqueles obxectivos do máster que fan referencia, especialmente, á adquisición de formación teórica de carácter multidisciplinar no ámbito do interculturalismo, a análise de situacións reais e de experiencias educativas innovadoras, así como no coñecemento, utilización e deseño de actividades e materiais multiculturais nos centros e aulas.			

Competencias	
Code	
A5	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B4	Favorecer a adquisición dos coñecementos e destrezas idóneas para o deseño, posta en práctica e avaliación de propostas de intervención no ámbito da diversidade, ofrecendo novas iniciativas na resolución dos problemas.
B5	Adquirir un compromiso ético no desenvolvemento da profesión, nomeadamente no referido ao apoio dos colectivos e sectores sociais discriminados e menos favorecidos.
C1	Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de describir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar
C2	Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras
C3	Ser capaz de analizar prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, detectando puntos fortes e débiles, con especial énfase nas de carácter innovador
C5	Elaborar materiais específicos para traballar coa diversidade, valorando, na medida das posibilidades, a súa aplicación na práctica
C6	Coñecer a lexislación básica referida á diversidade nos contextos educativos e socio-educativos, analizando a súa implicación no exercicio profesional
C8	Planificar e organizar traballos tutelados, sendo capaz de buscar e analizar información procedente de diferentes fontes, obter e analizar datos e elaborar con corrección un informe relacionado con algún dos módulos do mestrado
C12	Ser capaz de emitir unha valoración crítica sobre programas, materiais e prácticas educativas e socio-educativas relacionadas coa diversidade
C13	Promover unha actitude positiva cara as ideas e as prácticas educativas innovadoras relacionadas coa diversidade
D1	Utilizar as novas tecnoloxías en diferentes contextos: formativos, de investigación, de aplicación profesional, para difundir e compartir ideas, etc.
D2	Dominar diferentes estratexias metodolóxicas co propósito de mellorar as condutas profesionais e facilitar a aprendizaxe autónoma, a través do emprego de recursos como os contratos de aprendizaxe, a aprendizaxe baseada en problemas ou o uso de portafolios
D3	Adquirir condutas de respecto e de axuda. Ser sensibles a todo tipo de diversidade
D4	Adquirir as habilidades básicas para o debate e a exposición de ideas fundamentadas

Resultados de aprendizaxe	
Expected results from this subject	Training and Learning Results

Analizar e comparar os diferentes modelos de relación entre culturas, dende a segregación ao interculturalismo	B5	C1 C3 C8	D3 D4	
Analizar e valorar diferentes plans de acollida patrocinados por comunidades autónomas.	B5	C1 C6 C12 C13	D3	
Analizar diferentes modelos de inmersión lingüística no contexto escolar.	A5	B4	C3	
Levar a cabo actividades de planificación e avaliación de iniciativas interculturais, empregando metodoloxías que favorezan o traballo colaborador entre alumnado e profesionais e asociacións de inmigrantes.	A5	B4	C2 C5 C8	D1
Coñecer as características básicas da competencia plurilingüe e a súa relación ca competencia intercultural.			C12	D1
Analizar e emitir xuízos críticos sobre prácticas educativas innovadoras relacionadas co interculturalismo nas aulas.	B5	C12 C13	D3	
Utilizar recursos de internet para a localización de materiais interculturais e multilingüísticos.	B4	C12	D1 D2	

Contidos

Topic	
1. Interculturalismo e institución escolar	Respostas da institución escolar ante a coexistencia de diferentes culturas. Da multiculturalidade á interculturalidade. Obxectivos e contidos da educación intercultural. Programas de acollida intercultural. Experiencias educativas de carácter intercultural.
2. Programas de inmersión lingüística	Políticas de inclusión social e interculturalismo. Experiencias en inmersión lingüística. Análise crítica das experiencias.
3. Internet como vehículo e fonte de recursos interculturais	Internet como vehículo de comunicación intercultural. Internet como fonte de recursos didácticos.
4. Plurilingüismo e interculturalidade	Principios e teorías que sustentan o plurilingüismo e a interculturalidade. A aula plurilingüe como peza chave para a integración pluricultural. O perfil competencial do individuo plurilingüe. Actividades comunicativas de lingua. Niveis de dominio das actividades comunicativas. A dimensión intercultural da competencia plurilingüe.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Seminario	4	0	4
Traballo tutelado	14	49.5	63.5
Estudo de casos	6	20	26
Lección maxistral	6	9	15
Debate	3	1	4

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Seminario	Seguimento do traballo dos estudantes
Traballo tutelado	Realización de actividades de aula (visionado materiais audiovisuais, comentarios de texto, debates, estudo de casos, etc.
Estudo de casos	Análise de situacións reais ou simuladas
Lección maxistral	Presentación inicial dos temas que abarca a materia

Atención personalizada

Methodologies	Description
Seminario	Seguimento do traballo do alumnado, tanto individual como en grupo. Atención directamente na aula e no espazo/tempo destinado ao efecto. Tamén se fará seguimento por correo electrónico, por Faltic e, no seu caso, por Skype.
Traballo tutelado	Orientación na aula e, de ser o caso, por correo electrónico.

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results		
Traballo tutelado	Participación nas actividades de aula (ata 3 puntos) Valoración das actividades prácticas e tuteladas, así como do portafolio das mesmas (ata 6 puntos). Asistencia á actividade de módulo e debate (ata 1 punto)	100	B5	C1 C8	D3

Other comments on the Evaluation

As actividades titorizadas realizaranse en pequenos grupos, cun máximo de 4 persoas

As actividades non superadas na 1ª convocatoria poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións previamente conseguidas.

O alumnado que por motivo xustificado non poida asistir a todas as sesións presenciais contará con actividades alternativas para recuperar cada unha delas. A avaliación continua require asistir polo menos ao 75% das clases.

O alumnado que non supere a materia por avaliación continua terá unha/s proba/s de avaliación, ao redor dos contidos nucleares da materia, coa data tope que marque o calendario do mestrado para os exames oficiais. Esta proba de avaliación suporá o 100% da puntuación e os seus pormenores e características serán concretadas polo profesorado ao alumnado o día da presentación da materia e cando se faga a consulta persoalmente.

Así mesmo o tipo de proba/s figurará/n en Faitic, nas respectivas materias, nunha carpeta baixo a denominación **Alumnado non asistente**, na que se presentarán os detalles da/s mesma/s, concretando tamén onde terá que realizar a entrega o alumnado.

As datas dos exames oficiais poden consultarse na web do mestrado.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

DePalma, R. & Cruz López, L., **The Hijab and the Integration of the Muslim Other in Spanish Schools**, 12 (1), Policy Futures in Education, 2014

González Piñeiro, M., C. Guillén Díaz y J.M. Vez, **Didáctica de las lenguas modernas: Competencia plurilingüe e intercultural**, Síntesis, 2010

Priegue Caamaño, D., **A escola en Galicia e os desafíos do alumnado inmigrante: avaliación dun Programa para familias inmigrantes**, 42, Revista Galega de Educación, 2008

Complementary Bibliography

Ansó Doz, R., **Tejiendo la interculturalidad: actividades recreativas para el aula**, Catarata, 2007

Autobiografía de encuentros interculturales, Consello de Europa,

Byram, M., **Teaching and assessing intercultural communicative competence**, Multilingual Matters, 1997

Essomba Gelabert, M.A. y Escarbajal Frutos, A., **Interculturalidad y atención educativa a la población inmigrada. Tendencias, modelos y experiencias**, 45, Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación, 2014

Fernández Larragueta, S. Rodorigo, M. y Fernández Sierra, J., **La mediación intercultural en la escuela: una práctica en construcción**, 13, En-clave Pedagógica, 2013-2014

Hall, E. T., **Beyond culture**, Anchor Books, 1976

Portfolio europeo das linguas, Consello de Europa,

Rodríguez Izquierdo, R.M., **Imagen social de los inmigrantes de los estudiantes de magisterio**, 20(2), Revista Complutense de la Educación, 2008

Rodríguez Salgado, L. e Vázquez Silva, I., **Muller Inmigrante, Lingua e Sociedade**, Galaxia, 2017

Recomendacións

IDENTIFYING DATA**Ensino e Aprendizaxe da/s Lingua/s da Sociedade de Acollida**

Subject	Ensino e Aprendizaxe da/s Lingua/s da Sociedade de Acollida			
Code	O05M138V01103			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Optional	1	1c
Teaching language	Galego			
Department				
Coordinator	Mociño González, María Isabel			
Lecturers	Agrelo Costas, María Eulalia Enríquez Salido, Carmen Mociño González, María Isabel			
E-mail	imocino@uvigo.es			
Web				
General description				

Competencias

Code	
C1	Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de describir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar
C2	Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras
C5	Elaborar materiais específicos para traballar coa diversidade, valorando, na medida das posibilidades, a súa aplicación na práctica
C6	Coñecer a lexislación básica referida á diversidade nos contextos educativos e socio-educativos, analizando a súa implicación no exercicio profesional
C7	Identificar os servizos de apoio escolares e socio-comunitarios que poden ser de utilidade no ámbito da diversidade
C8	Planificar e organizar traballos tutelados, sendo capaz de buscar e analizar información procedente de diferentes fontes, obter e analizar datos e elaborar con corrección un informe relacionado con algún dos módulos do mestrado
C10	Relacionar os contidos do mestrado coa experiencia persoal e con situacións educativas reais, mediante a utilización de narracións autobiográficas
C12	Ser capaz de emitir unha valoración crítica sobre programas, materiais e prácticas educativas e socio-educativas relacionadas coa diversidade
D2	Dominar diferentes estratexias metodolóxicas co propósito de mellorar as condutas profesionais e facilitar a aprendizaxe autónoma, a través do emprego de recursos como os contratos de aprendizaxe, a aprendizaxe baseada en problemas ou o uso de portafolios
D3	Adquirir condutas de respecto e de axuda. Ser sensibles a todo tipo de diversidade
D4	Adquirir as habilidades básicas para o debate e a exposición de ideas fundamentadas

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject	Training and Learning Results	
Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma, creativa e cooperativa, e promovelos nos estudantes dende a participación e o esforzo individual	D2	D4
Coñecer a lexislación básica referida á diversidade nos contextos educativos e socio-educativos, analizando a súa implicación no exercicio profesional.	C6	C7
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación	C1	
Analizar e saber aplicar recursos educativos para o ensino e aprendizaxe das linguas para inmigrantes.	C2	
Elaborar materiais específicos para traballar coa diversidade, valorando, na medida das posibilidades, a súa aplicación na práctica	C5	C12
Coñecer, respectar e promover a diversidade lingüística e cultural de España e de Europa	C10	D3

Adquirir as habilidades básicas da metodoloxía do ensino e aprendizaxe das linguas da sociedade de acollida.	C2 C8
Adquirir as diversas competencias comunicativas (orais e escritas) das linguas da sociedade de acollida.	C2
Saber expresarse en español e galego con fluidez e precisión e poder facer un uso flexible do devandito idioma para fins sociais, académicos e profesionais	C8

Contidos

Topic	
1. Competencias comunicativas do colectivo de inmigrantes, nomeadamente do alumnado escolarizado.	1.1. Introducción á materia. 1.2. Avaliación do repertorio lingüístico do alumnado inmigrante.
2. O ensino e a aprendizaxe do galego para inmigrantes: consideracións sobre a adquisición da lingua galega por parte do alumnado inmigrante	2.1. Panorama xeral da inmigración en Galicia. 2.2. O alumnado inmigrante no sistema educativo galego. Medidas e liñas de actuación. 2.3. Factores que interveñen na aprendizaxe dunha lingua estranxeira. 2.4. Principios básicos na aprendizaxe da lingua galega e española para inmigrantes
3. O ensino e a aprendizaxe do galego para inmigrantes: materiais e recursos didácticos en distintos soportes para a aprendizaxe da lingua galega e da lingua española.	3.1. Soporte dixital (páxinas web, blogs, multimedia...) 3.2. Soporte papel (manuais, dicionarios, cadernos...)
4. O ensino e a aprendizaxe do galego para inmigrantes: lingua oral	4.1. Comprensión oral / Expresión oral. 4.2. Dificultades fonéticas e fonolóxicas na lingua galega. 4.3. Estratexias e actividades para a aprendizaxe da lingua galega.
5. O ensino e a aprendizaxe do español para inmigrantes: léxico	5.1. Aspectos léxico-semánticos máis importantes na ensinanza do español a inmigrantes. 5.2. Aplicación dos aspectos léxico-semánticos nunha clase de español a inmigrantes.
6. O ensino e a aprendizaxe do español para inmigrantes: gramática	6.1. Aplicación da morfoloxía nunha clase de español a inmigrantes. Dificultades principais. 6.2. Aplicación da sintaxe nunha clase de español para inmigrantes. Dificultades principais.
7. O compoñente socio-cultural.	7.1. Compoñente sociolingüístico 7.2. Cultura e civilización 7.3. Pragmática e linguas estranxeiras

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Traballo tutelado	9	32.5	41.5
Seminario	8	24	32
Cartafol/dossier	6	12	18
Lección maxistral	7	14	21

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Traballo tutelado	Debate e discusión das dificultades existentes sobre os contidos e a súa aplicación práctica e profesional. Realización de diversos tipos de actividades.
Seminario	Asesoramento colectivo, en pequenos grupos e tamén individual, sobre as actividades a realizar na materia e outras cuestións de interese do mestrado.
Cartafol/dossier	O alumnado elaborará un dossier no que recolla os avances na profundización de temáticas concretas, con recursos, experiencias, documentación que atopen en fontes facilitadas pola docente ou en recursos en liña e en bibliotecas.
Lección maxistral	Presentación teórica da materia, seguida de debate.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Traballo tutelado	Exercicios prácticos destinados á aprendizaxe das linguas de acollida. Estudos de casos prácticos. O alumnado será titorizado nas horas de clase.
Seminario	No horario de titorías, hai que consultar a páxina web da Facultade.
Cartafol/dossier	Elaborarase tanto na clase para realizar un seguimento dos avances coma de forma autónoma.

Avaliación				
	Description	Qualification	Training and Learning Results	
Traballo tutelado	Preparación da actividade, presentación da mesma, elaboración de conclusións e posta en común (50%).	100	C1	D2
			C2	D3
	Resolución de actividades da aula (10%)		C5	
			C6	
Dossier/portafolio elaborado individual ou grupalmente (40%)				

Other comments on the Evaluation

As actividades non superadas na 1ª convocatoria poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións previamente conseguidas.

O alumnado que por motivo xustificado non poida asistir a todas as sesións presenciais contará con actividades alternativas para recuperar cada unha delas. A avaliación continua require asistir polo menos ao 75% das clases.

O alumnado que non supere a materia por avaliación continua terá unha/s proba/s de avaliación, ao redor dos contidos nucleares da materia, coa data tope que marque o calendario do mestrado para os exames oficiais. Esta proba de avaliación suporá o 100% da puntuación e os seus pormenores e características serán concretadas polo profesorado ao alumnado o día da presentación da materia e cando se faga a consulta persoalmente.

Así mesmo o tipo de proba/s figurará/n en Faitic, nas respectivas materias, nunha carpeta baixo a denominación "Alumnado non asistente", na que se presentarán os detalles da/s mesma/s, concretando tamén onde terá que realizar a entrega o alumnado.

As datas dos exames oficiais poden consultarse na web do mestrado.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Silva-Valdivia, B., **Didáctica da lingua en situacións de contacto lingüístico**, ICE/USC, 1994

Montón Sales, M. J., **La integración del alumnado inmigrante en el centro escolar: orientaciones, propuestas y experiencias**, Graó, 2003

Siguan Soler, M., **La escuela y los inmigrantes**, Paidós, 1998

Varela Ortega, S., **"Léxico, morfología y gramática en la enseñanza del español como lengua extranjera"**, *Estudios de Lingüística*, nº 17, pp. 577-588., 2003

Complementary Bibliography

Melero Abadía, P., **Métodos y enfoques en la enseñanza/aprendizaje del español como lengua extranjera**, Edelsa, 2000

Gómez del Estal Villarino, M., **"La enseñanza de la gramática en el aula de español como L2 para el alumnado inmigrante"**, en I. Ballano (coord.), **I Jornada sobre Lenguas, Currículum y Alumnado Inmigrante**, pp. 83-94, Deusto, 2008

Bernaus, M., **"Un nuevo paradigma en la didáctica de las lenguas"**, *Glosas Didácticas. Revista Electrónica Internacional*, nº 11, 2004

Consello de Europa, **Marco europeo común de referencia para as linguas: aprendizaxe, ensino, avaliación**, Xunta de Galicia, 2001

González Fernández, A., et alii, **Inmigración e escola**, Consellería de Educación e Ordenación Universitari, 2003

Cernadas Ríos, F. X., M. Lorenzo Moledo e M. Santos Rego, **"O profesorado de educación infantil e primaria diante da inmigración e da educación intercultural"**, en *Revista Galega do Ensino*, nº 71, en <http://www.edu.xunta.gal/eduga/131/investigacion/o-profesora>, Xunta de Galicia, 2016

Pérez Magdalena, R., **A aprendizaxe da lingua galega no ensino non regrado de adultos**. Santiago, en http://consellodacultura.gal/mediateca/extras/CCG_2002_A-aprendizaxe-da-lingua-galega-no-ensino-non-regrado-de-adultos.pdf, Consello da Cultura Galega, 2002

Rodríguez Lestegás, F., **"Inmigración e escola en Galicia: Educar xeograficamente, educar interculturalmente"**, en *Innovación Educativa*, nº 15, 21-44, en https://minerva.usc.es/xmlui/bitstream/handle/10347/4406/pg_023-046_inn, Universidade de Santiago de Compostela, 2005

Santos Rego, M. A., e M. Lorenzo Moledo, **Inmigración e acción educativa en Galicia**, Edicións Xerais de Galicia, 2003

Recomendacións

IDENTIFYING DATA				
Desenvolvemento Comunitario				
Subject	Desenvolvemento Comunitario			
Code	O05M138V01104			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Optional	1	1c
Teaching language				
Department				
Coordinator	Perdiz Álvarez, María Celsa			
Lecturers	Aguiar Fernández, Francisco Javier Gutierrez Manjón, Teresa de Jesús Perdiz Álvarez, María Celsa			
E-mail	mcperdiz@uvigo.es			
Web				
General description	Unha das estratexias ou formas de intervención social para facer fronte á exclusión social é o desenvolvemento comunitario que leva implícito un proceso educativo tendente á xerar cambios de actitude e comportamento na poboación e mellorar as condicións existentes. Con tal obxecto se configurará como un sistema integral no que interveñan e se coordinen diversos ámbitos (social, educativo, sanitario, vivenda,), diferentes actores (profesionais diversos, persoas afectadas, poboación en xeral, axentes sociais, Administración) e diversas dimensións (social, educativa, laboral, política, cultural...).			

Competencias	
Code	
C1	Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de describir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar
C2	Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras
C3	Ser capaz de analizar prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, detectando puntos fortes e débiles, con especial énfase nas de carácter innovador
C4	Realizar estudos sistemáticos, sobre todo os que impliquen avances de prácticas educativas, sendo capaz de difundilos con claridade a diverso tipos de audiencias.
C5	Elaborar materiais específicos para traballar coa diversidade, valorando, na medida das posibilidades, a súa aplicación na práctica
C6	Coñecer a lexislación básica referida á diversidade nos contextos educativos e socio-educativos, analizando a súa implicación no exercicio profesional
C7	Identificar os servizos de apoio escolares e socio-comunitarios que poden ser de utilidade no ámbito da diversidade
C9	Comprender, analizar e valorar as dimensións éticas e políticas implícitas nos procesos educativos formais e non formais en contextos de diversidade
D1	Utilizar as novas tecnoloxías en diferentes contextos: formativos, de investigación, de aplicación profesional, para difundir e compartir ideas, etc.
D3	Adquirir condutas de respecto e de axuda. Ser sensibles a todo tipo de diversidade
D5	Favorecer o traballo cooperativo, asumindo responsabilidades e aceptando a disparidade de opinións

Resultados de aprendizaxe	
Expected results from this subject	Training and Learning Results
Coñecer e comprender a evolución histórica da acción social e a orixe e desenvolvemento do traballo social no mundo e, especialmente, en España.	
Adquirir formación teórico-práctica de carácter multidisciplinar no ámbito da diversidade colectiva.	C1
Establecer contacto directo con experiencias innovadoras relacionadas coa intervención en ámbitos colectivos.	C3
Adquirir coñecementos e destrezas axeitadas para o deseño, implementación e avaliación de experiencias de intervención sobre os grupos ea comunidade.	C2
Coñecer e adquirir compromiso profesional cós colectivos sociais en desventaxa social.	D3
Coñecer e analizar a realidade social Galega e mais as Políticas Sociais dirixidas a corrección das desigualdades	C6 C7

Adquirir compromiso ético no desenvolvemento da profesión, especialmente no referido ao apoio dos colectivos e sectores sociais discriminados e menos favorecidos	C9	
Familiarizarse con publicacións orientadas a diversidade, avaliado criticamente os seus contidos	C9	
Adquirir instrumentos conceptuais e metodolóxicos que faciliten o análise ea intervención sobre a diversidade do ámbito colectivo.	C2	
Adquirir habilidades básicas no deseño, implementación e avaliación de programas dirixidos a diversidade.	C2	
Adquirir instrumentos conceptuais e metodolóxicos que faciliten a análise e mais a reflexión sobre as prácticas profesionais	C3	
Elaborar materiais específicos para traballar coa diversidade, valorando, na medida das posibilidades, a súa aplicación na práctica	C5	
Adquirir conductas de respecto e axuda. ser sensibles a todo tipo de diversidade.	C9	D3 D5
Empregar novas tecnoloxías nos diferentes contextos comunitarios	C2	D1
Adquirir un repertorio de coñecementos e destrezas que posibiliten realizar investigacións sinxelas en campos ou áreas sociais	C4	

Contidos

Topic	
SESIÓN 1: - A INTERVENCIÓN COLECTIVA: DO INDIVIDUAL O GRUPAL	- Concepto de intervención colectiva: Do individual ó grupal - A creación de un grupo socioterapéutico/socioeducativo
SESIÓN 2: -INTRODUCCIÓN Á INTERVENCIÓN COMUNITARIA	- Elementos, actores e grupos promotores - O diagnóstico da comunidade
SESIÓN 3: UNHA EXPERIENCIA DE DESENVOLVEMENTO COMUNITARIO	Saída de estudos: Experiencia práctica do noso entorno social
SESIÓN 4: METODOLOXIA DA INTERVENCIÓN COMUNITARIA	- Deseño, proceso e avaliación da intervención comunitaria
SESIÓN 5: -INFANCIA EN SITUACIÓN DE DESPROTECCIÓN SOCIAL	- O proceso de valoración e intervención en desprotección infantil - Do maltrato ó bo trato ós nenos, nenas e ós adolescentes. - Manual de boas prácticas en protección infantil. - Recursos de protección ó menor. Campaña un de cada cinco de prevención da violencia sexual contra a infancia
SESION 6: INTERVIR COA COMUNIDADE DENDE A ESCOLA	Comunidades de aprendizaxe e boas prácticas

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Actividades introductorias	2	0	2
Lección maxistral	5	10	15
Traballo tutelado	13	24.5	37.5
Seminario	5	5	10
Saídas de estudo	4	4	8
Traballo tutelado	0	35	35

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante.
Seminario	Participación de profesionais expertos, alleos ao mestrado, en formato de mesa redonda, con posterior análise da temática específica obxecto do seminario
Saídas de estudo	Saída para coñecer directamente experiencias innovadoras de carácter socio-comunitario
Traballo tutelado	O estudante, de xeito individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma de/dos estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción etc.

Atención personalizada

Methodologies Description

Traballo tutelado	As alumnas e alumnos serán titorizados individual e grupalmente en aula e despacho das profesoras en tódolos traballos que se propoñan
Seminario	Os seminarios da materia serán programados e titorizados polas docentes

Avaliación

Description		Qualification	Training and Learning Results	
Traballo tutelado	Asistencia e participación nas actividades de aula	60	C1 C2 C3 C4 C5 C6 C7 C9	D1 D3 D5
Seminario	Participación activa, autónoma e recíproca na profundización dos temas propostos	10	C1 C2 C3 C4 C5 C6 C7 C9	D1 D3 D5
Saídas de estudo	Realización da saída e posterior reflexión sobre a mesma. De non poder realizarse esta actividade, realizaranse actividades complementarias na aula	10	C1 C2 C3 C4 C5 C6 C7 C9	D1 D3 D5
Traballo tutelado	Realización de traballos ou proxectos feitos autonomamente, baixo a orientación das docentes.	20	C1 C2 C3 C4 C5 C6 C7 C9	D1 D3 D5

Other comments on the Evaluation

As actividades non superadas na 1ª convocatoria poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións nas probas/actividades superadas.

O alumnado que non supere a materia por avaliación continua terá unha/s proba/s de avaliación, ao redor dos contidos nucleares da materia, coa data tope que marque o calendario do mestrado para os exames oficiais.

Esta proba de avaliación suporá o 100% da puntuación e os seus pormenores e características serán concretadas polo profesorado ao alumnado o día da presentación da materia e cando se faga a consulta persoalmente.

Asimesmo o tipo de proba/s figurará/n en Faitic, nas respectivas materias, nunha carpeta baixo a denominación "Alumnado non asistente", na que se presentarán os detalles da/s mesma/s, concretando tamén onde terá que realizar a entrega o estudantado.

As datas dos exames oficial poden consultarse na web do mestrado: <http://www.masterdiversidade.com/index.php>

También podéis consultar no seguinte enlace a Memoria Verfica desde título na que atoparedes a ficha da vosa materia.

<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/seguimento/mdiversidade/>

Bibliografía. Fontes de información**Basic Bibliography**

Ballenato, G. (2005), **Trabajo en equipo: Dinámica y participación en los grupos**, Madrid: Pirámide,

Fuentes, P. (2000), **Técnicas de trabajo individual y de grupo**, Madrid: Pirámide,

Gil, F. (2007), **Prácticas de la psicología de los grupos**, Madrid: Pirámide,

Sánchez, A. (1991), **Psicología comunitaria. Bases conceptuales y operativas**, Barcelona: PPU,

Sánchez, A. (1993), **Programas de prevención e Intervención Comunitaria**, Barcelona: PPU,

Complementary Bibliography

Elkain, M. (1995), **Las prácticas de la terapia de red**, Barcelona: Gedisa,

Nogueiras, L.M.(1996), **La práctica y teoría del desarrollo Comunitario**, Madrid:Narcea,

Recomendacións

IDENTIFYING DATA**Compensación das Desigualdades na Educación**

Subject	Compensación das Desigualdades na Educación			
Code	O05M138V01105			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Mandatory	1	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department				
Coordinator	González Rodríguez, Rubén			
Lecturers	Domínguez Pérez, María Teresa Fernández González, Ángel González Rodríguez, Rubén			
E-mail	rubgonzalez@uvigo.es			
Web	http://http://masterdiversidade.webs.uvigo.es/gl/			
General description	A presente materia vaixe a centrar nas compensacións das desigualdades na educación dende unha perspectiva multidisciplinar e dende diferentes vertentes (marco legal, exemplos de proxectos, interculturalidade, redución de estereotipos e prexuízos e aprendizaxe cooperativa). No mantemento e reprodución das desigualdades sociais inflúen, entre outros aspectos, as creencias estereotipadas, actitudes, prexuízos e representacións sociais respecto a distintos grupos e por engadido, ás persoas que os integran-, froito dun proceso de categorización social. Neste senso, a educación pode e debe funcionar como un instrumento de redución de estereotipos e prexuízos fronte a desigualdades sociais ou económicas. Propóñense distintas estratexias para conseguir ese obxectivo, facendo especial fincapé na aprendizaxe colaborativa-cooperativa en grupo, a través de diversas modalidades, como una ferramenta eficaz nese senso.			

Competencias

Code	
A2	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos relacionados coa diversidade e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
B1	Adquirir unha formación teórica de carácter multidisciplinar e comprender os fundamentos teóricos-prácticos relacionados cos ámbitos de diversidade, con énfase nas necesidades educativas especiais, interculturalismo, compensación de desigualdades, sexo/xénero e educación de persoas adultas.
B4	Favorecer a adquisición dos coñecementos e destrezas idóneas para o deseño, posta en práctica e avaliación de propostas de intervención no ámbito da diversidade, ofrecendo novas iniciativas na resolución dos problemas.
B5	Adquirir un compromiso ético no desenvolvemento da profesión, nomeadamente no referido ao apoio dos colectivos e sectores sociais discriminados e menos favorecidos.
C3	Ser capaz de analizar prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, detectando puntos fortes e débiles, con especial énfase nas de carácter innovador
C5	Elaborar materiais específicos para traballar coa diversidade, valorando, na medida das posibilidades, a súa aplicación na práctica
C6	Coñecer a lexislación básica referida á diversidade nos contextos educativos e socio-educativos, analizando a súa implicación no exercicio profesional
C7	Identificar os servizos de apoio escolares e socio-comunitarios que poden ser de utilidade no ámbito da diversidade
C10	Relacionar os contidos do mestrado coa experiencia persoal e con situacións educativas reais, mediante a utilización de narracións autobiográficas
C13	Promover unha actitude positiva cara as ideas e as prácticas educativas innovadoras relacionadas coa diversidade
D3	Adquirir condutas de respecto e de axuda. Ser sensibles a todo tipo de diversidade
D5	Favorecer o traballo cooperativo, asumindo responsabilidades e aceptando a disparidade de opinións

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject	Training and Learning Results
------------------------------------	-------------------------------

-Delimita o ámbito de actuación da educación compensatoria e os recursos comunitarios dispoñibles para ese efecto.	A2	B1	C3	D3
-Sabe analizar situacións de desvantaxe sociocultural de determinadas minorías.		B4	C5	D5
-Sabe planificar condicións de educación compensatoria e educación preventiva a partir de plans, programas, proxectos e casos expostos.		B5	C6	
-É capaz de relacionar os contidos do máster asimilados na materia coa experiencia persoal e con situacións educativas reais.			C7	
-Sabe deseñar estratexias de aprendizaxe cooperativa en grupo como instrumento para reducir estereotipos, prexuízos e como medio para compensar desigualdades sociais que existan no ámbito educativo.			C10	
			C13	

Contidos

Topic

-A educación compensatoria	-A educación compensatoria: marco legal e contextualización e experiencias.
-Educación compensatoria e minoría xitana	-Condicións da educación compensatoria na minoría xitana. Educación preventiva.
-Reducción de estereotipos e prexuízos na educación compensatoria a través da aprendizaxe cooperativa	-A categorización social e reducción de estereotipos e prejuicios no ámbito da educación compensatoria. Técnicas. -A aprendizaxe cooperativa en grupo como ferramenta de intervención na compensación de desigualdades en educación. Métodos de intervención.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Actividades introductorias	1	0	1
Lección maxistral	9	0	9
Traballo tutelado	5	44.5	49.5
Cartafol/dossier	5	44	49
Eventos científicos	4	0	4

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto co alumnado da materia, a presentarlle coas finalidades seguintes: transmitir os obxectivos que se perseguen; detallar os contidos que se traballarán; explicar a metodoloxía que se utilizará; finalmente, enumerar e aclarar os criterios de avaliación.
Lección maxistral	Exposición por parte do/ profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo/a estudante. Asistencia e participación do/a estudante.
Traballo tutelado	O/a estudante desenvolve exercicios na aula baixo as directrices e supervisión do/a profesor/a. Pode estar vinculado o seu desenvolvementos con actividades autónomas do/a estudante.
Cartafol/dossier	Documento elaborado polo estudante, que recopila información sobre as experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación. Pode conter o estudo de casos e análise de problemas ou sucesos da realidade social e educativa.
Eventos científicos	Participación en actividades (de módulo) relacionadas con algún tema tratado na materia.

Atención personalizada

Methodologies Description

Traballo tutelado	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación.
Cartafol/dossier	Titorización a través de Faltic e do correo electrónico.

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Lección maxistral	Asistencia ás exposicións dos docentes e participación nos debates de aula.	30	A2 B1 C6 B4 C7 B5 C13

Traballo tutelado	Realización dun traballo, individual ou en grupo, tutelado pou un/unha docente	30	B1 B4 B5	C3 C5 C6 C7 C10 C13	D3 D5
Cartafol/dossier	Documento elaborado polo estudante que recopila información sobre as experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación.	30	B1 B4 B5	C3 C5 C6 C7 C10 C13	D3 D5
Eventos científicos	Participación nunha actividade (de módulo) relacionada coa materia.	10		C3 C7 C13	

Other comments on the Evaluation

Para superar a materia cómpre alcanzar o 50% da puntuación no Traballo tutelado e o 50% no resto de actividades (Asistencia e participación, Actividade de módulo e Cartafol/dossier). As actividades non superadas na primeira convocatoria poderán ser recuperadas na segunda convocatoria, manténdose as puntuacións nas probas/actividades superadas.

Avaliación para alumnado "Non Asistente". Para ser considerado "Asistente", a/o alumna/o terá que asistir polo menos ao 75% das aulas. O alumnado "Non asistente" poderá realizar as actividades de Traballo tutelado, Actividade de módulo, e Cartafol-dossier baixo as indicacións de cada docente. Así mesmo, se un/unha estudante Non asistente desexa obter os 3 puntos correspondentes á actividade de Asistencia e Participación, deberá facer una proba de avaliación tipo test sobre os contidos básicos da materia expostos nas sesións maxistrais. Todos os aspectos referidos a esta avaliación das distintas actividades para o alumnado Non Asistente presentaranse en Faitic nunha carpeta específica ao inicio do período de docencia.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Aguiar, N., Breto, C., **La escuela: un lugar para aprender a vivir. Experiencias de trabajo cooperativo en el aula.**, Editorial, 2007

Centro de investigación y documentación educativa, **Sociedade desigual, ¿educación desigual?: sobre las desigualdades en el sistema educativo español.**, Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Subdi, 2008

Blázquez, M., **El aprendizaje cooperativo: juntos aprendemos mejor.**, Vivelibro, 2014

Complementary Bibliography

Moral, M.V., Ovejero, A., **Identidades y contradicciones de la escuela en las condiciones posmodernas de la sociedad global.**, Biblioteca Nueva, 2001

Munné, M., y Mac-Cragh, P., **Los 10 principios de la cultura de la mediación**, Grao, 2006

Galindo, E. I., y Sanahuja, A., **Mediación escolar en educación secundaria: coordinación desde el departamento de orientación**, 2018

Carrasco, S., Villà, R., y Ponferrada, M., **Resistencia institucionales ante la mediación escolar. Una exploración en los escenarios en conflicto**, 2016

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Interculturalismo en Contextos Escolares/O05M138V01102

Interculturalismo en Entornos Socio-educativos/O05M138V01101

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Desenvolvemento Comunitario/O05M138V01104

IDENTIFYING DATA				
Calidade de Vida para as Persoas Maiores				
Subject	Calidade de Vida para as Persoas Maiores			
Code	O05M138V01106			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Optional	1	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department				
Coordinator	García Núñez, Francisco Javier			
Lecturers	Dapia Conde, María Dolores Failde Garrido, José María García Núñez, Francisco Javier			
E-mail	fjavier@uvigo.es			
Web				
General description	Nesta materia, a través de tres percepción diferentes, ocio, actividade física e realidade sociosanitaria perséguese dar unha formación xenérica, mellorar a acción profesional con este sector, así como abrir novos horizontes de intervención.			

Competencias

Code				
A1	Posuír e comprender coñecementos relacionados co ámbito da diversidade que aporten unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación.			
A3	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüedades.			
A4	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe autodirixido ou autónomo que lles permitan continuar estudando ao longo da súa vida.			
B2	Coñecer e analizar as situacións reais de diversidade que se poden ver reflectidas nos contextos educativos, tanto formais como non formais, empregando procesos sistemáticos de indagación.			
B4	Favorecer a adquisición dos coñecementos e destrezas idóneas para o deseño, posta en práctica e avaliación de propostas de intervención no ámbito da diversidade, ofrecendo novas iniciativas na resolución dos problemas.			
B5	Adquirir un compromiso ético no desenvolvemento da profesión, nomeadamente no referido ao apoio dos colectivos e sectores sociais discriminados e menos favorecidos.			
C1	Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de describir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar			
C2	Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras			
C3	Ser capaz de analizar prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, detectando puntos fortes e débiles, con especial énfase nas de carácter innovador			
C7	Identificar os servizos de apoio escolares e socio-comunitarios que poden ser de utilidade no ámbito da diversidade			
C8	Planificar e organizar traballos tutelados, sendo capaz de buscar e analizar información procedente de diferentes fontes, obter e analizar datos e elaborar con corrección un informe relacionado con algún dos módulos do mestrado			
C9	Comprender, analizar e valorar as dimensións éticas e políticas implícitas nos procesos educativos formais e non formais en contextos de diversidade			
C12	Ser capaz de emitir unha valoración crítica sobre programas, materiais e prácticas educativas e socio-educativas relacionadas coa diversidade			
D2	Dominar diferentes estratexias metodolóxicas co propósito de mellorar as condutas profesionais e facilitar a aprendizaxe autónoma, a través do emprego de recursos como os contratos de aprendizaxe, a aprendizaxe baseada en problemas ou o uso de portafolios			
D3	Adquirir condutas de respecto e de axuda. Ser sensibles a todo tipo de diversidade			
D4	Adquirir as habilidades básicas para o debate e a exposición de ideas fundamentadas			
D5	Favorecer o traballo cooperativo, asumindo responsabilidades e aceptando a disparidade de opinións			

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject	Training and Learning Results
------------------------------------	-------------------------------

Coñecer e tomar conciencia da importancia que ten a educación do ocio na calidade de vida das persoas maiores.	A1	B2	C1	D4
Valorar as posibilidades da educación non formal na atención as persoas maiores.	A3	B4	C2	D5
Comprender, analizar e valorar a importancia da Actividade física cara a saúde das persoas maiores.	A4	B5	C9	
Analizar os tipos de actividade física para maiores existentes e estudar as relacións co seu aprendizaxe.	A1	B2	C2	D2
Manexalos recursos técnicos no eido xerontolóxico para implementar os Programas precisos en cada contexto.	A3	B4	C3	D3
Aplicación do coñecemento da importancia da actividade física na práctica de traballo cotidiana.	A4	B5	C8	D4
Valorar o envellecemento activo como o paradigma no que situar as iniciativas de educación do ocio dirixidas ás persoas maiores.			C12	D5
Profundizar nos aspectos teóricos do exercicio e a súa influencia no proceso de envellecemento.	A1	B2	C2	D2
Iniciar ao alumnado nas metodoloxías de investigación existentes para as problemáticas dos anciáns en relación co exercicio físico.	A3	B4	C3	D3
Iniciarse na investigación das relacións entre ocio e calidade de vida das persoas maiores.	A4	B5	C7	D4
Aprender a realidade sociosanitaria de desenvolvemento da vida das persoas maiores			C8	D5
Aprender as técnicas de desenvolvemento de actividades de intervención no envellecemento normal e na presenza de patoloxías xerátricas			C9	
			C12	
Identificar e valorar os recursos de ocio para as persoas maiores (atendendo aos distintos contextos)	A1	B2	C1	D2
Despoñer de datos, informes e recursos que definen as necesidades e demandas das Persoas Maiores	A3	B4	C2	D3
	A4	B5	C3	D4
			C7	D5
			C8	
			C9	
			C12	
Conocer as posibilidades e implicacións que ofrece o concepto de educación ao longo da vida na atención das persoas maiores	A1	B2	C1	
	A3	B4	C7	
	A4	B5	C9	

Contidos

Topic	
O exercicio físico e o proceso de envellecer.	Conceptos e metodoloxías de aplicación.
Os programas de actividade física para maiores.	Concepto, tipos de programas e metodoloxías.
Mitos e estereotipos sociodemográficos na vellez.	Análise xeral da problemática.
Avellentamento normal e patolóxico.	Conceptos, clasificacións e análise.
Necesidades e demandas na vellez satisfactoria.	Estudio das necesidades e demandas.
Ámbitos da intervención sociosanitaria xerátrica.	Conceptos e metodoloxías de aplicación.
Técnicas e ferramentas para a avaliación xerontolóxica.	Conceptos e metodoloxías de aplicación.
Programas de intervención especializada.	Concepto, tipos de programas e metodoloxías.
Intervención nas demencias.	Aplicación de metodoloxías.
Intervención e atención os síndrome xerátricos.	Conceptos e metodoloxías de aplicación.
Educación ó longo da vida: Posibilidades da educación non formal na atención ás persoas maiores.	Conceptos, estudio de posibilidades, tipos de programas e metodoloxías.
Ocio e calidade de vida.	Conceptos e análise xeral da problemática.
Avellentamento activo.	Concepto e implicacións

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	10	9	19
Traballo tutelado	12	5.5	17.5
Saídas de estudo	6	23	29
Traballo tutelado	4	19	23
Seminario	4	0	4
Traballo	0	20	20

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

Description

Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante.
Saídas de estudo	O estudante desenvolve as actividades nun contexto relacionado co exercicio dunha profesión, durante un período determinado e realizando as funcións asignadas e previstas na proposta de prácticas.
Traballo tutelado	O estudante, de xeito individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma de/dos estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Traballo tutelado	A atención ao alumnado farase a través da plataforma Tema, por correo electrónico, telefonicamente e na propia aula. O alumnado poderá consultar directamente calquera tipo de dúbida nos horarios de tutoría que os profesores teñen no seu despacho.
Traballo tutelado	A atención ao alumnado farase a través da plataforma Tema, por correo electrónico, telefonicamente e na propia aula. O alumnado poderá consultar directamente calquera tipo de dúbida nos horarios de tutoría que os profesores teñen no seu despacho.
Seminario	A atención ao alumnado farase a través da plataforma Tema, por correo electrónico, telefonicamente e na propia aula. O alumnado poderá consultar directamente calquera tipo de dúbida nos horarios de tutoría que os profesores teñen no seu despacho.
Saídas de estudo	A atención ao alumnado farase a través da plataforma Tema, por correo electrónico, telefonicamente e na propia aula. O alumnado poderá consultar directamente calquera tipo de dúbida nos horarios de tutoría que os profesores teñen no seu despacho.

Avaliación

Description		Qualification	Training and Learning Results			
Traballo tutelado	Participación e valoración das actividades realizadas na aula.	50	A1 A3 A4	B2 B4 B5	C1 C2 C3 C7 C8 C9 C12	D2 D3 D4 D5
Saídas de estudo	Valoración dos traballos realizados	15	A1 A3 A4	B2 B4 B5	C1 C2 C3 C7 C9 C12	D2 D3 D4 D5
Traballo	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita	35	A1 A3 A4	B2 B4 B5	C1 C2 C3 C7 C8 C9 C12	D2 D3 D4 D5

Other comments on the Evaluation

Outros comentarios e avaliación de Xullo

As actividades non superadas na 1ª convocatoria poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións nas probas/actividades superadas.

O alumnado que non supere a materia por avaliación continua terá unha/s proba/s de avaliación, ao redor dos contidos nucleares da materia, coa data tope que marque o calendario do mestrado para os exames oficiais.

Esta proba de avaliación suporá o 100% da puntuación e os seus pormenores e características serán concretadas polo profesorado ao alumnado o día da presentación da materia e cando se faga a consulta persoalmente.

Asimesmo o tipo de proba/s figurará/n en Faitic, nas respectivas materias, nunha carpeta baixo a denominación **Alumnado non asistente**, na que se presentarán os detalles da/s mesma/s, concretando tamén onde terá que realizar a entrega o estudantado.

As datas dos exames oficial poden consultarse na web do mestrado: <http://www.masterdiversidade.com/index.php>

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Garatachea, N., **Actividad física y envejecimiento**, Wanceulen, 2010

AAVV, **Nuevas Miradas sobre el envejecimiento**, IMSERSO, 2009

Soler, A, **Practicar ejercicio físico en la vejez**, Inde, 2009

Fernández-Ballesteros, R.; Zamarrón, M.D. y Maciá, A., **Calidad de vida en la vejez en distintos contextos**, Instituto Nacional de Servicios Sociales., 1996

Puig, J.M. y Trilla, J., **La Pedagogía del ocio**, Laertes, 1996

De Santiago-Juárez López, J.A. y Zurro Hernández, J, **Guía de criterios de calidad de Centros Sociales y Sociosanitarios en régimen residencial para Personas Mayores. Manual de Acreditación**, Saned, S.L., 2.002

Complementary Bibliography

Recomendacións

Other comments

1. Asistir o primer día de clase, resultará moi beneficioso para comprender os obxectivos xerais da materia e a súa dinámica organizativa. Na primeira sesión os tres profesores da materia darán unha visión de conxunto e anticiparán as tarefas e actividades que serán desenvolvidas.
 2. Se optas pola opción semipresencial, será especialmente importante acudir ás titorías dos/as profesores/as, así como a visita frecuente á plataforma docente de nosa Universidade **TEMA**. Nela poderás atopar todas as actividades que deberás realizar para a túa formación e a superación desta materia.
 3. A túa condición de alumno/a da Universidade de Vigo, abre a as portas a moitos recursos, ofertas e servizos. No SIOPE atoparás toda a información sobre as posibilidades formativas, culturais e deportivas que podes encontrar na nosa Universidade.
-

IDENTIFYING DATA				
Educación de Adultos				
Subject	Educación de Adultos			
Code	O05M138V01107			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Mandatory	1	1c
Teaching language	Galego			
Department	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinator	Ricoy Lorenzo, María Carmen			
Lecturers	Membuela Iglesia, Pedro Ricoy Lorenzo, María Carmen Seoane Pérez, Emilia			
E-mail	cricoy@uvigo.es			
Web				
General description	O sistema público de servizos sociais destinado a garantir unhas prestacións básicas ante situacións de necesidade ten unha identidade, normativa, estrutura, competencias, financiación etc. propias, e xunto con outros sistemas de protección social constitúese nun dos piares fundamentais do estado de benestar, sendo este sistema público un dos ámbitos principais de intervención do traballo social.			

Competencias

Code	
A1	Posuír e comprender coñecementos relacionados co ámbito da diversidade que aporten unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación.
A2	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos relacionados coa diversidade e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
A3	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüedades.
A4	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe autodirixido ou autónomo que lles permitan continuar estudando ao longo da súa vida.
A5	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B1	Adquirir unha formación teórica de carácter multidisciplinar e comprender os fundamentos teóricos-prácticos relacionados cos ámbitos de diversidade, con énfase nas necesidades educativas especiais, interculturalismo, compensación de desigualdades, sexo/xénero e educación de persoas adultas.
B2	Coñecer e analizar as situacións reais de diversidade que se poden ver reflectidas nos contextos educativos, tanto formais como non formais, empregando procesos sistemáticos de indagación.
B3	Establecer contacto directo con experiencias innovadoras relacionadas coa diversidade, valorando o seu interese e as posibilidades de ser transferidas a outros contextos profesionais semellantes, así como de ser aplicables a situacións novas e emerxentes.
B4	Favorecer a adquisición dos coñecementos e destrezas idóneas para o deseño, posta en práctica e avaliación de propostas de intervención no ámbito da diversidade, ofrecendo novas iniciativas na resolución dos problemas.
B5	Adquirir un compromiso ético no desenvolvemento da profesión, nomeadamente no referido ao apoio dos colectivos e sectores sociais discriminados e menos favorecidos.
C1	Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de describir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar
C2	Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras
C3	Ser capaz de analizar prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, detectando puntos fortes e débiles, con especial énfase nas de carácter innovador
C5	Elaborar materiais específicos para traballar coa diversidade, valorando, na medida das posibilidades, a súa aplicación na práctica
C8	Planificar e organizar traballos tutelados, sendo capaz de buscar e analizar información procedente de diferentes fontes, obter e analizar datos e elaborar con corrección un informe relacionado con algún dos módulos do mestrado
C13	Promover unha actitude positiva cara as ideas e as prácticas educativas innovadoras relacionadas coa diversidade

D1	Utilizar as novas tecnoloxías en diferentes contextos: formativos, de investigación, de aplicación profesional, para difundir e compartir ideas, etc.
D2	Dominar diferentes estratexias metodolóxicas co propósito de mellorar as condutas profesionais e facilitar a aprendizaxe autónoma, a través do emprego de recursos como os contratos de aprendizaxe, a aprendizaxe baseada en problemas ou o uso de portafolios
D3	Adquirir condutas de respecto e de axuda. Ser sensibles a todo tipo de diversidade
D4	Adquirir as habilidades básicas para o debate e a exposición de ideas fundamentadas

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject	Training and Learning Results			
Coñecer e comprender a organización, estrutura xeral, mecanismos de actuación e as principais prestacións e programas que configuran o Sistema Público de Servizos Sociais	A1	B1 B2 B3 B4	C1 C2 C3 C5	
Promover cambios favorables na vida dos individuos e familias a través da administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade.	A2	B1 B2 B3 B4 B5	C1 C2 C3 C5 C8 C13	D1 D2 D3 D4
Participar na xestión e dirección de entidades de benestar	A3 A4	B3 B5	C1 C2 C3 C5	D1 D2 D3 D4
Analizar y sistematizar la información que proporciona el trabajo cotidiano; administrar y ser responsable de su propio trabajo.	A5	B2 B4 B5	C2 C3	D1 D2 D3
Diseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social e apoiar as persoas para que sexan capaces de manifestar as súas necesidades, circunstancias e proceder con autonomía	A3 A4	B1 B2 B3 B4 B5	C3 C13	D1 D2 D3 D4
Diseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social e apoiar as persoas para que sexan capaces de manifestar as súas necesidades, circunstancias e proceder con autonomía				
Coñecer as funcións profesionais do/a traballador/a social na xestión dos servizos sociais e a participación nos mesmos das organizacións públicas e privadas.	A4	B2 B3 B4	C1 C2 C3 C5 C8 C13	D1 D2 D4

Contidos

Topic	
O sistema público de servizos sociais.	Marco conceptual: natureza, obxectivos e prestacións básicas.
A organización territorial e competencial do sistema público de servizos sociais	Competencias estatais, autonómicas e locais.
A rede de atención dos servizos sociais	Ámbito público. Ámbito privado. Terceiro sector.
Marco normativo xeral dos servizos sociais	Contexto internacional. Contexto europeo. Normativa estatal. Normativa autonómica. Normativa local.
O sistema de servizos sociais na comunidade autónoma galega	Organización e estrutura.
Os servizos sociais comunitarios básicos e específicos	Organización, xestión e estrutura. Funcións do T.S.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Saídas de estudo	7	1	8
Presentación	2	6	8
Seminario	3	6	9
Traballo tutelado	3	9	12
Actividades introdutorias	1	1	2
Traballo tutelado	6.5	6.5	13
Lección maxistral	22	44	66
Exame de preguntas obxectivas	2	26	28

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente	
	Description
Saídas de estudo	Visitas a institucións prestadoras de servizos sociais.
Presentación	Exposición, por parte do alumnado, ante o docente e/ou un grupo de estudantes, dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio ou proxecto. Pódese levar a cabo individualmente ou en grupo.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Empregaranse como complemento das clases teóricas.
Traballo tutelado	O estudantado, de xeito individual ou en grupo, elaborará aqueles exercicios que se lle encomende relacionados coa temática da materia e coa súa aprendizaxe, será supervisado e tutelado polo profesor sobre o que se refire á procura e recollida de información, á lectura e manexo de bibliografía, á redacción, á presentación, á exposición etc.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto, reunir información sobre o alumnado e a presentar a metodoloxía docente, a avaliación e os contidos xenéricos da materia.
Traballo tutelado	O/A estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión dos docentes.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos, bases teóricas e/ou directrices sobre a materia obxecto de estudo.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Traballo tutelado	En pequeno grupo o alumnado elabora un documento-traballo sobre un dos aspectos da materia, preferentemente sobre a organización dun Departamento de Servizos Sociais, entre outros, baseado na materia impartida e seguindo a lexislación vixente. Incluirá fundamentación, procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, contextualización, redacción, valoración-conclusións. Valorarase especialmente o uso da linguaxe inclusiva e non discriminatoria en calquera dos ámbitos de intervención. Asesoramento por parte da profesora na aula e en titorías grupais. Traballo en grupo, supervisión de traballos e exposición na aula.

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Traballo tutelado	Inclúese neste epígrafe a diversidade de traballos encargados que forman parte do sistema de avaliación continuo (lectura e defensa de artigos profesionais, libros da bibliografía básica, análise dunha organización de servizos sociais, supostos prácticos...). Valorarase cada un dos traballos solicitados e presentados polo/a estudante de xeito individual e/ou en grupo. Cómpre ter aprobada esta parte para facer media coa nota obtida na proba tipo test. Solicitarase un dossier individual no que se inclúan todas as prácticas, exercicios e traballos realizados. Considerarase parte do seguemento avaliable da parte práctica da materia a realización de probas aleatorias (resposta por escrito a preguntas; pequenos test...) tendentes a comprobar na aula a realización dos traballos e encargos solicitados. A nota da parte práctica da materia só fará media coa nota da parte teórica (exame) se é igual ou superior a 2,5.	40	B1 C1 D1 B2 C2 D2 B3 C3 D3 B4 C13 D4 B5
Traballo tutelado	Prácticas e traballos realizados na aula	10	A3 B1 C1 D1 A4 B2 C2 D2 A5 B3 C3 D3 B4 C5 D4 B5 C8 C13
Exame de preguntas obxectivas	O /a alumno/alumna examínase da parte teórica da materia desenvolta nas sesións maxistrais e nos seminarios. A nota obtida no exame da parte teórica será o 50% da nota total e só fará media coa nota da parte práctica se é igual ou superior a 2,5. Para o alumnado asistente, o exame constará de 40 preguntas con catro alternativas de resposta, das cales só unha é verdadeira. Cada tres respostas incorrectas invalidarase unha resposta correcta. O corte do aprobado sitúase en 20.	50	A1 B1 C1 A2 B2 C2 B3 C3 B4 C5 B5 C8 C13

Other comments on the Evaluation

Descrición da avaliación Modalidade de avaliación para estudantes presenciais con asistencia regular.

O xeito de avaliar será o descrito anteriormente, supoñendo a parte teórica (proba test) o 50% da

cualificación final e a parte práctica (traballos de aula e tutelados) o outro 50%.

A planificación do proceso ensinanza-aprendizaxe esixe a presenza dos/as estudantes nas actividades prácticas que se desenvolverán durante o curso, en especial naquelas relacionadas coa adquisición de competencias relativas ao saber facer e ao saber ser (procedementais e actitudinais). Subliñar que non chega con «asistir» á clase, nin que o que se avalía é a asistencia do alumnado, senón que o avaliable son os resultados do proceso ensinanza-aprendizaxe reflectidos nos exercicios e actividades ben realizados e a participación activa e pertinente nas clases prácticas. Polo tanto esixiráselle ao estudantado a súa presenza nas actividades ao longo do curso (verificable con listaxes de asistencia) non podendo faltar a máis do 20 por cento do total de horas presenciais.

Se o/a estudante deixa de asistir, sexa cal sexa a circunstancia, terá que optar pola segunda modalidade de avaliación.

Modalidade de avaliación para estudantes non asistentes con regularidade.

O alumnado que opte por non asistir ás clases, non poida, ou pretendendo ser estudantes asistentes teñan máis faltas das permitidas, terán que demostrar o coñecemento dos aspectos procedementais e actitudinais da materia no exame final (convocatoria oficial).

Nesta modalidade, a avaliación soamente se realizará a través do exame da convocatoria oficial e suporá o 100 % da nota. A parte teórica da materia consistirá na mesma proba tipo test establecida para o alumnado asistencial (40 preguntas con catro alternativas de resposta, das cales só unha é verdadeira, no que cada tres respostas incorrectas invalidarase una correcta). Esta parte representa igualmente o 50% da cualificación. Na parte práctica (que suporá o outro 50% da cualificación), esixiráselle ao alumnado que saiba responder aos contidos conceptuais, actitudinais e procedementais desenvolto ao longo do curso e que pode adquirir a través da bibliografía e a preparación dos traballos tutelados que se lle encargan ao alumnado asistencial. Neste sentido, na parte práctica poderanse incluír preguntas a desenvolver e supostos relacionados cos artigos, supostos e prácticas desenvolvidas na materia. O profesor informará e facilitará este material ao alumnado non asistencial.

Convocatorias seguintes

. Os/as estudantes de ámbalas dúas modalidades, de non ter superada a materia, serán avaliados das competencias non adquiridas na convocatoria de xullo.

As datas dos exames oficiais

da materia serán publicados na páxina web da Facultade de Ciencias da Educación de Ourense

<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index>. no espazo exames 2018-19.

Non se gardarán notas de ningunha parte da materia para o seguinte curso académico.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Alemán Bracho, C., Fernández, T., **Introducción a los Servicios Sociales**, UNED, 2004

Santos Martí, J., **El cuarto pilar. Un nuevo relato para los servicios sociales.**, CGTS - Paraninfo, 2012

Vercouttes, J., **Servicios Sociales: organización y planificación**, Diego Marín, 2011

Complementary Bibliography

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Servizos sociais especializados I/O05G220V01304

Servizos sociais especializados II/O05G220V01406

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Epistemoloxía do traballo social/O05G220V01204

Subjects that it is recommended to have taken before

Fundamentos dos servizos sociais/O05G220V01104

Introdución ao traballo social/O05G220V01105

Other comments

IDENTIFYING DATA**Da Inxustiza da Desigualdade á Riqueza da Diferenza**

Subject	Da Inxustiza da Desigualdade á Riqueza da Diferenza			
Code	O05M138V01108			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Optional	1	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department				
Coordinator	Lameiras Fernández, María			
Lecturers	Carrera Fernández, María Victoria Gómez Suárez, Águeda Lameiras Fernández, María			
E-mail	lameiras@uvigo.es			
Web	http://http://www.masterdiversidade.com/index.php			
General description	Esta materia trata de presentar as definicións e redefinicións da categoría de xénero e a súa intersección coa etnia, a idade, a preferencia sexual, como coas culturas non hexemónicas, entre outras, co fin de dar a coñecer as complexas interseccións constitutivas das relacións e das identidades subalternas. Tamén preténdese analizar como se constrúe a diferenza e como o diferente tende a equipararse co particular, co deficiente, co periférico fronte ao universal e central- orixinando relacións de poder asimétricas. En definitiva, poder recoñecer o "qué" é o xénero, o "por qué" do xénero e o "para qué" do xénero. Todas as culturas utilizan as diferenzas biolóxicas (físicas) como base para faceren distincións sociais que supoñen a asignación de valores, cualidades e normas en función do sexo ao que pertencemos. Este proceso, que comenza no nacemento e se estende ao longo de toda a vida das persoas, coñécese co nome de socialización sexo-xenérica, segundo a cal, sobre a base da existencia de dous sexos biolóxicos diferentes (sexo) constrúense as características, trazos e condutas socialmente aceptadas para cada un deles (estereotipos de xénero) sen dar cabida a individualidades que se constrúan e desenvolvan máis aló desta dicotomía hexemónica. Desta forma, nas sociedades patriarcales, o mundo configúrase en dúas esferas diferenciadas: a masculina e a feminina; en dous submundos non só diferentes, senón subordinados, ou o que é o mesmo, desiguais. A "esfera masculina", xerárquicamente superior, que constitúe o referencial, a norma; e a "esfera feminina", xerárquicamente subordinada, que constitúe "o desviado", o outro. Esta realidade construída desigual e asimétrica foise maquillando nas últimas décadas, nas que se desdubuxan as súas formas máis discriminatorias e sexistas, que xa non son "politicamente correctas", cara a formas máis sutís e encubertas coas que seguir mantendo a xerarquía entre os xéneros, o que non supuxo un verdadeiro cambio estrutural. Así, consideramos que o "xénero" e a "identidade sexual" son dous sistemas relacionais que se transforman, segundo as coordenadas socioeconómicas e culturais de cada época e espacio concreto. Todas as culturas institúen -co fin de modelar a organización social-, procesos políticos formais e informais que troquelan o alcance do permitido e, por ende, o ámbito do que non se acopla ao pautado: a diversidade. De aí que o pautado sexa o hexemónico. Os indicadores das restricións sexuais son moi variables nos distintos momentos históricos e nas distintas culturas. Postulados tales como a universalidade da "dominación masculina" e da subordinación social da muller, ou da heteronormatividade sexual, como realidades transhistóricas e panculturais, van a ser debatidas e examinadas nesta materia proposta			

Competencias

Code	
B1	Adquirir unha formación teórica de carácter multidisciplinar e comprender os fundamentos teóricos-prácticos relacionados cos ámbitos de diversidade, con énfase nas necesidades educativas especiais, interculturalismo, compensación de desigualdades, sexo/xénero e educación de persoas adultas.
C1	Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de describir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar
C3	Ser capaz de analizar prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, detectando puntos fortes e débiles, con especial énfase nas de carácter innovador
C4	Realizar estudos sistemáticos, sobre todo os que impliquen avances de prácticas educativas, sendo capaz de difundilos con claridade a diverso tipos de audiencias.
C9	Comprender, analizar e valorar as dimensións éticas e políticas implícitas nos procesos educativos formais e non formais en contextos de diversidade
C13	Promover unha actitude positiva cara as ideas e as prácticas educativas innovadoras relacionadas coa diversidade

- D3 Adquirir condutas de respecto e de axuda. Ser sensibles a todo tipo de diversidade
- D4 Adquirir as habilidades básicas para o debate e a exposición de ideas fundamentadas

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject	Training and Learning Results		
O alumnado analiza e compara as diferentes correntes de pensamento nas que se emprega a categoría de xénero.	B1	C1 C4 C9	D3
Identifica os estereotipos subxacentes á construción da identidade sexo/xénero	B1	C3 C9 C13	D3 D4
Detecta en situacións cotidianas o sexismo e o androcenismo imperantes na nosa cultura.		C3 C9	D3

Contidos

Topic	
A CATEGORÍA DE XÉNERO: DO FEMINISMO ILUSTRADO Á TEORÍA QUEER	Antecedentes históricos e ideolóxicos do feminismo. Teorías e discursos feministas dos séculos XX-XXI. Posmodernidade e postfeminismo: feminismo liberal vs. "feminismo" neoliberal
A CONSTRUCCIÓN DA IDENTIDADE SEXO/XÉNERO: ESTEREOTIPOS DE XÉNERO E SEXISMO	Asignación de sexo e xénero. Proceso idealizado do desenvolvemento da identidade sexo/xénero. Da heteronorma ás outras identidades disidentes: Conformidade de xénero; Identidades disidentes e transgresoras: máis aló do modelo dous sexos/dous xéneros; Sexismo, homofobia e discriminación á transgresión dos estereotipos e roles de xénero.
PERSPECTIVA TRANSCULTURAL DO XÉNERO	Unha pedagogía transgresora: rompendo o modelo heteronormativo . Introducción á antropoloxía da sexualidade. A contrucción da feminidade e da masculinidade desde unha perspectiva transcultural. A comparación etnográfica en torno ó xénero. As culturas sexuais dende a perspectiva transcultural. A institucionalización dos terceiros xéneros. Identidade de xénero e prácticas sexuais.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Traballo tutelado	16	33.5	49.5
Seminario	4	0	4
Traballo tutelado	0	40	40
Lección maxistral	10	0	10
Cartafol/dossier	0	5	5

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Traballo tutelado	O/a estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor ou profesora. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do/da estudante.
Seminario	Asesoramento grupal, pero tamén individual, tanto das actividades que se realizan autonomamente, como as que se realizan na aula, e precisen de apoio.
Traballo tutelado	O alumnado, de xeito individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do estudantado que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...

Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo ou pola estudante.
-------------------	---

Atención personalizada

Methodologies Description

Traballo tutelado	O alumnado será titorizado nas sesións de tutoría das respectivas docentes para o adecuado desenvolvemento dos traballos tutelados
-------------------	--

Avaliación

Description	Qualification	Training and Learning Results
Traballo tuteladoAsistencia á clase e participación. Valoración das actividades realizadas na aula	30	
Traballo tuteladoValoración do traballo tutelado	50	
Cartafol/dossier Secuenciación organizada das actividades realizadas	10	

Other comments on the Evaluation

As actividades non superadas na primeira convocatoria poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo.
O alumnado que por motivo xustificado non poda asistir a todas as sesións presenciais contará con actividades alternativas.
ALUMNADO NON PRESENCIAL: Participación actividade de modulo: 10%, ata 1 punto. Traballo: 90%, ata 9 puntos

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

LAMEIRAS, MARÍA & CARRERA, MARÍA VICTORIA, **Educación sexual: De la teoría a la práctica**, Piramíode, 2009
LAQUEUR THOMAS, **La construcción del sexo. Cuerpo y género desde los griegos hasta Freud**, Catedra, 1994
NASH, MARY, **Mujeres en el mundo: Historia, retos y movimientos**, Alianza Editorial, 2004
LAMEIRAS FERNANDEZ, MARIA, CARRERA FERNANDEZ, MARIA VICTORIA & RODRIGUEZ CASTRO YOLANDA, **Sexualidad y Salud: El estudio de la sexualidad humana desde una perspectiva de género**, Universidad de Vigo, 2013
FAUSTO-STERLING, ANNE, **Cuerpos sexuados**, Melusina, 2006
BRAIDOTTI, ROSI, **Feminismo, diferencia sexual y subjetividad nomada**, Gedisa, 2004

Complementary Bibliography

Recomendacións

IDENTIFYING DATA				
Xénero e Educación				
Subject	Xénero e Educación			
Code	005M138V01109			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Mandatory	1	1c
Teaching language	Galego			
Department				
Coordinator	Fernández Villarino, María de los Ángeles			
Lecturers	Fernández Villarino, María de los Ángeles Rodríguez Castro, Yolanda Valcarce Fernández, Margarita			
E-mail	marianfv@uvigo.es			
Web				
General description	Esta *asignatura propóñense mostrar a transversalidade de o xénero en a educación, en as súas diferentes vertentes e opcións deportivas, académicas e profesionais.			

Competencias

Code				
A5	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.			
B1	Adquirir unha formación teórica de carácter multidisciplinar e comprender os fundamentos teóricos-prácticos relacionados cos ámbitos de diversidade, con énfase nas necesidades educativas especiais, interculturalismo, compensación de desigualdades, sexo/xénero e educación de persoas adultas.			
B2	Coñecer e analizar as situacións reais de diversidade que se poden ver reflectidas nos contextos educativos, tanto formais como non formais, empregando procesos sistemáticos de indagación.			
B3	Establecer contacto directo con experiencias innovadoras relacionadas coa diversidade, valorando o seu interese e as posibilidades de ser transferidas a outros contextos profesionais semellantes, así como de ser aplicables a situacións novas e emerxentes.			
C1	Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de describir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar			
C2	Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras			
C3	Ser capaz de analizar prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, detectando puntos fortes e débiles, con especial énfase nas de carácter innovador			
C9	Comprender, analizar e valorar as dimensións éticas e políticas implícitas nos procesos educativos formais e non formais en contextos de diversidade			
C10	Relacionar os contidos do mestrado coa experiencia persoal e con situacións educativas reais, mediante a utilización de narracións autobiográficas			
C11	Coñecer e aplicar procesos de toma de decisións relacionadas co tratamento da diversidade. Ser capaz de discernir as ideas nas que se fundamentan esas decisións, anticipando tamén os seus efectos			
D1	Utilizar as novas tecnoloxías en diferentes contextos: formativos, de investigación, de aplicación profesional, para difundir e compartir ideas, etc.			
D2	Dominar diferentes estratexias metodolóxicas co propósito de mellorar as condutas profesionais e facilitar a aprendizaxe autónoma, a través do emprego de recursos como os contratos de aprendizaxe, a aprendizaxe baseada en problemas ou o uso de portafolios			
D3	Adquirir condutas de respecto e de axuda. Ser sensibles a todo tipo de diversidade			

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject	Training and Learning Results			
Describir os momentos craves de o proceso de incorporación de as mulleres a o sistema educativo	A5	B1	C1 C9	D3
Emitir unha valoración crítica sobre os modelos educativos diferenciados de as mulleres	A5	B3	C3 C10	D1

Evaluar programas educativos-deportivos e habilidades para utilizar procedementos de avaliación que melloren a aprendizaxe desde a perspectiva de xénero	A5	B2	C2 C11	D1
Manexar estratexias de asesoramiento en materia de xénero para o profesorado, outros profesionais de axuda, as familias, a sociedade e as organizacións	A5	B3	C2	D1 D2
Identificar modelos, técnicas, recursos e instrumentos para a intervención orientadora e educativa con perspectiva de xénero.	A5	B1 B2	C2	D1

Contidos

Topic

1. Educación e escolarización de a muller desde a perspectiva histórica	1.1. Conceptos clave relacionados con a igualdade de oportunidades. 1.2. Os estereotipos de xénero: evolución, modelos e tipos (estereotipos descriptivos e prescriptivos) 1.3. As novas teorías de o sexismo moderno e o seu materialización en novas formas de violencia. 1.4. De a separación de os sexos a a coeducación: análise de a realidade actual en o sistema educativo.
2.- Orientación académica, profesional e laboral con perspectiva de xénero	2.1. O acceso de as mulleres a a formación e a o emprego. 2.2. o enfoque de xénero en a orientación profesional: conceptos de traballo e emprego, segregación vertical e horizontal, cifras de a realidade laboral de as mulleres. 2.3. A acción orientadora con perspectiva de xénero: estratexias, técnicas e recursos
3. A diversidade na práctica deportiva en función do xénero. Estratexias e programas de intervención no ámbito escolar.	3.1. Visión desde a realidade social. 3.2. Estratexias e programas de intervención desde a educación formal na aula de educación física. 3.3. Estratexias e programas de intervención desde as experiencias en formación de profesores de educación física.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	12	0	12
Traballo tutelado	0	31	31
Estudo de casos	3	0	3
Resolución de problemas de forma autónoma	0	31	31
Prácticas de laboratorio	8	0	8
Cartafol/dossier	0	15	15
Traballo	0	11	11

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Exposición por parte das profesoras dos temas obxecto da materia.
Traballo tutelado	Documentos propostos polas profesoras e elaborados polo alumnado acerca de aspectos teórico/prácticos da materia, de extensión limitada.
Estudo de casos	Resolución de casos prácticos presentados nas sesións presenciais
Resolución de problemas de forma autónoma	Análise de estratexias e de recursos propostos polas profesoras
Prácticas de laboratorio	Execución de tarefas de carácter práctico por parte do alumnado e con orientación do profesorado. terán carácter presencial

Atención personalizada

Methodologies Description

Traballo tutelado	A resolución de dúbidas e o seguimento dos traballos tutelados, farase de maneira non presencial, a través da plataforma de *teledocencia: Tem@. Durante o mes de docencia poderase acudir as *tutorías no pavillón 1, os xoves.
-------------------	--

Avaliación

Description	Qualification	Training and Learning Results
-------------	---------------	-------------------------------

Traballo tutelado	Realización de traballo grupal que consistirá en: selección de un material educativo (impreso, audiovisual, digital) pensado para traballar con perspectiva de xénero en a Formación de o Profesorado, a Educación Obrigatoria (materia de Educación Física) ou en a Orientación Profesional, e emitir un informe fundamentado e detallado achega de o seu maior ou menor validez, aplicando as teorías de xénero e a lexislación vigente en materia de igualdade. Ademais en función de o informe anterior, repensar devandito material e facer outras propostas de aplicación en outros contextos educativos formais e/ou non formais (práctica deportiva) e en outros ámbitos de a orientación (orientación laboral) en distintos contextos socio-comunitarios	50	A5 B3 C1 D1 C2 D2 C3 D3 C9 C10 C11
Estudo de casos	Realización de actividades propostas en o aula por cada profesora.	30	B2 C3 D2 B3 C9 D3 C11
Cartafol/dossier	participar satisfactoriamente, polo menos en o 80% de as actividades de aula. O seguimento de o alumnado realizarase a través de o portafolio realizado individualmente, segundo as pautas recomendadas. En este apartado, inclúese a asistencia a a actividade de módulo, si houbése	20	B1 C1 D2 B2 C9 D3

Other comments on the Evaluation

O alumnado que por diversas circunstancias xustificadas documentalmente, non alcance o 80% de a asistencia correspondente a as actividades de aula deberá realizar as seguintes actividades: Lectura e análise de os documentos propostos por as profesoras achega de a temática de a materia. Poderá alcanzar ata 3 puntos. Resolución de as actividades desenvolvidas en clase. Poderá alcanzar ata 3 puntos. Realización de un traballo conxunto de a materia, tutorizado, que propoñerán as profesoras de a materia. Poderá alcanzar ata 4 puntos.

As actividades non superadas en a 1ª convocatoria poderán ser recuperadas en a convocatoria de xullo, manteniéndose as puntuacións previamente conseguidas.

O alumnado que non supere a materia por avaliación continua terá unha/s proba/s de avaliación, ao redor de os contidos nucleares dá materia, con a data tope que marque o calendario de o master para vos exames oficiais.

Esta proba de avaliación supoñerá o 100% de a puntuación e as súas pormenores e características serán concretadas polo profesorado a o alumnado o día de a presentación de a materia e cando se faga a consulta personalmente

De o consinto modo o tipo de proba/s figurará/n en Faitic, en as respectivas materias, en un cartafol baixo a denominación **Alumnado non asistente**, en a que se presentaránl detallesvos de as mesma/s, concretando tamén onde terá que realizar a entrega o estudiantado.

As datas de os exámenes oficiais poden consultarse en a web de o master: <http://www.masterdiversidade.com/index.php>

Tamén podedes consultar en o seguinte enlace a memoria Verfica de este título en a que atoparedes a ficha de a vosa materia.

<http://educacion-ou.webs.uvigo.é/seguimento/mdiversidade>

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Complementary Bibliography

- Bandura, A, **Auto-efficacité. Le sentiment d'efficacité personnelle**, Paris:De Boeck.,
- Bem, S., **Gender schema theory: A cognitive account of sex typing**, Psychological Review, 88, (4) 354-364,
- Berroeta, B., **Si no sabes a dónde vas... acabarás en otro lugar**, En M. S. Alcalá et al. Hacia una orientación profesional no sexista.Pamplona: Gobierno de Navarra, 5,
- Coscojuela, R. e Subías, R., **¿Hombres dirigentes y mujeres ejecutoras?**, Cuadernos de Pedagogía, 211, 65-67,
- Eagly, A. H., & Mladinic, A., **Gender stereotypes and attitudes toward women and men.**, Personality and Social Psychology Bulletin, 15, 543-558.,
- Eastwick, P. W., Eagly, A. H., Glick, P., Johannesen-Schmidt, Fiske, S., Blum, A.M.B., Eckes, T., Hu, **Is traditional gender ideology associated with sex-typed mate preferences? A test in nine nations.**, Sex Roles, 1, 1-11,
- Echezarreta, P. et al., **Programa coeducativo de orientación académicoprofesional para la educación secundaria.**, Vitoria: Servicio Central del Gobierno Vasco,
- Espín, J; Rodríguez Moreno, M. L; Donoso, T. et al., **Análisis de recursos educativos desde la perspectiva no sexista**, Barcelona: Laertes,
- Ferrer, M.P. e Sánchez, I., **Toma de decisión vocacional no sesgada por razón de sexo**, Madrid: CIDE,
- García, M.F., **Educación y orientación para la igualdad en razón del género, perspectiva teórica y propuestas de actuación**, Madrid: UNED,

- Glick, P. & Fiske, S. T., **The Ambivalent Sexism Inventory: Differentiating hostile and benevolent sexism.**, *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 491-512,
- Jato, E. y Méndez, M.J. (Coords), **Elixir o futuro sen prexuízos**, Santiago de Compostela: Tórculo Artes Gráficas, S.L.,
- Jato, E., Méndez, M.J., Iglesias, L. (Coords) e Diz, J., Valcarce, M., Fernández, X.R., Rodríguez,, **Xénero e igualdade de oportunidades. Materiais para a formación**, Santiago de Compostela: Tórculo Artes Gráficas,
- Jato, E. y Valcarce, M., **A/o axente de igualdade de oportunidades: ámbitos de actuación e competencias profesionais**, en Jato, E. e Iglesias, L. *Xénero e Educación Social*, (79-97), Santiago de Compostela: Edicións Laiova,
- Jato, E., Valcarce, M. y Diz, J., **Elementos para a elaboración do perfil profesional de especialistas na área de igualdade de oportunidades para as mulleres**, En Gerales, C. y Otras (2003): *Integração das políticas e sistemas de educação e formação-perspecti*,
- Lameiras Fernández, M., Rodríguez Castro, Y., Calado Otero, M., Foltz & Carrera Fernández; M., **Expressive-Instrumental traits and sexist attitudes among Spanish university professors**, *Social Indicators Research*, 80, 583-599,
- Lameiras, M., Rodríguez Castro, Y. & González Lorenzo, M., **Evolution of Hostile Sexism and Benevolent Sexism in a Spanish Sample**, *Social Indicators Research*, 66, 197-211,
- López, V.M., Monjas, R. y Pérez, D., **Buscando alternativas a la forma de entender y practicar la educación física escolar**, Barcelona: Inde,
- Méndez, M.J., **Condicionantes de xénero e clase social na elección académica profesional no ensino secundario**, Inédito,
- Pillado, N., Fernández, M.A., Mirás, A., Toja, B., Roca, M., Alvariñas, M. López, S. y Rodríguez, P., **Memoria de una investigación-acción: atención a la diversidad en el aula desde el trabajo en grupo**, En M.A. González Valeiro, J.A. Sánchez Molina y A. Areces Gayo (eds), *Actas del IV Congreso de la As*,
- Prat, M. y Soler, S., **Actitudes, valores y normas en la educación física.**, Barcelona: Inde,
- Rodríguez Castro, Y., Lameiras Fernández, M., Carrera Fernández, M.V. & Failde, J.M., **Aproximación conceptual al sexismo ambivalente: Estado de la cuestión**, *SUMMA Psicológica*, 6 (2), 131-142,
- Rodríguez Castro, Y., Lameiras Fernández, M., Magalhaes, M.J. & Carrera, M.V., **Los rasgos expresivos e instrumentales de la comunidad educativa española: Estudiantes, padres/madres y docentes**, *Summa Psicológica UST*, 2,
- Ruiz, J.V., **Pedagogía de los valores en educación física**, Madrid: CCS,
- Santos Guerra, M. A. (Coord.), **Perspectiva de género en la organización escolar**, Barcelona: Grao,
- Spence, J. T. & Buckner, C., **Instrumental and expressive traits, trait stereotypes, and sexist attitudes**, *Psychology of Women Quarterly*, 24, 44-62,
- Swim, J. K., Aikin, W.S., Hall, W. S. & Hunter, B. A., **Sexism, and Racism: Old-fashioned and Modern Prejudices**, *Journal of Personality and Social Psychology*, 68, 2, 199-214,
- Tomé, A. & Rambla, X., **Contra el sexismo. Coeducación y democracia en la escuela**, Barcelona: Síntesis,
- Tougas, F., Brown, A. M., Beaton & Joly, S. (1995), **Neosexism: Plus Ça Change, Plus C'est Pareil**, *Journal of Personality and Social Psychology*, 21, 842-849,
- Valcarce, M., **Xénero e traballo asalariado**, en Cid, X. M. *Repensar a educación e a sociedade: realidades e desafíos* (81-93), Vigo: Servicio de P,
- Valcarce, M. y Otras, **Guía de Buenas prácticas en Género. (Proyecto piloto Leonardo Da Vinci)**, Fundación Comarcal Valdeorras.,
- Wandzilack, T.H., **Values development through physical education and athletics.**, *Quest*, 37, 176-185,

Recomendacións

Other comments

Con independencia de la situación particular de cada alumna/alumno, recoméndase * la asistencia a las clases, con el fin de **interaccionar con las profesoras *e realizar las actividades de *aprendizaje en grupo.

Recoméndase * igualmente resolver las *dudas con *tempo suficiente para *cumplir *os *plazos de entrega de *os *trabajos as actividades *propostos para la avaliación.

IDENTIFYING DATA**Calidade de Vida das Persoas con Discapacidade**

Subject	Calidade de Vida das Persoas con Discapacidade			
Code	O05M138V01201			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Optional	1	2c
Teaching language	Castelán Galego			
Department				
Coordinator	Barreiros de la Torre, Delmiro			
Lecturers	Barreiros de la Torre, Delmiro Martínez Vidal, Aurora			
E-mail	dbarreiros@uvigo.es			
Web	http://http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php			
General description	A pesar do recoñecemento da calidade de vida como un dereito dos cidadáns na sociedade actual, non todo o mundo ten igualdade de acceso a este dereito, concretamente as persoas con discapacidade, estas atópanse con problemas de acceso ao benestar, a vida saúda, ao ocio activo e ao desenvolvemento persoal e social; problemas ás veces reais, pero que en algunhas ocasións son problemas derivados da falta a de concienciación social. Ambos tipos de problemas constitúen verdadeiras barreiras para que as persoas con discapacidade disfruten dunha vida plena, física, psíquica e social. E polo que esta situación debe abordarse desde un prisma múltiple, que evalúen os diferentes axentes que interveñen, que detecten as necesidades individuais e que permita realizar propostas de mellora neste senso. Esta materia, ubicada no bloque Necesidades Educativas Especiales aborda a calidade de vida das persoas con discapacidade desde as seguintes perspectivas: a. Perspectiva psicosocial en canto a redución de estereotipos en familias e sociedade. b. Actividade física e práctica deportiva saúda a través do ocio activo.			

Competencias

Code	
C1	Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de describir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar
C2	Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras
C7	Identificar os servizos de apoio escolares e socio-comunitarios que poden ser de utilidade no ámbito da diversidade
C9	Comprender, analizar e valorar as dimensións éticas e políticas implícitas nos procesos educativos formais e non formais en contextos de diversidade
C12	Ser capaz de emitir unha valoración crítica sobre programas, materiais e prácticas educativas e socio-educativas relacionadas coa diversidade
C13	Promover unha actitude positiva cara as ideas e as prácticas educativas innovadoras relacionadas coa diversidade

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject	Training and Learning Results
Deseñar e implementar un programa de intervención para a redución de estereotipos fronte á discapacidade	C1 C2
Deseñar un programa de concienciación social a favor do deporte das persoas con discapacidade	C2 C13
Adaptar xogos e deportes en función da discapacidade	C7 C12
Avaliar a accesibilidade das instalacións para as persoas de mobilidade reducida.	C9 C12

Contidos

Topic

1. Calidade de vida e discapacidade: unha perspectiva psico-social	1.1. Estereotipos como compoñentes dos prexuízos 1.2. Identidade social e discapacidade. 1.3. Técnicas para a redución de prexuízos fronte á situación de discapacidade. 1.4. Prácticas de autodefensa para persoas con discapacidade para dirixir e controlar as súas condicións e calidade de vida.
2. O deporte como factor de calidade de vida das persoas con discapacidade	2.1. Aproximación conceptual o deporte adaptado: Contribución do deporte adaptado o desenvolvemento persoal e inclusión social. 2.2. Diferentes modelos deportivos para as persoas con discapacidade: deporte paralímpico e deporte para todos. 2.3. Bases dunha proposta deportiva para as persoas con discapacidade: Adaptación, sensibilización e eliminación de barreiras. 2.4. Actividades terapéuticas con animais

Planificación			
	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	9	21.5	30.5
Traballo tutelado	12	36	48
Seminario	4	0	4
Saídas de estudo	5	0	5
Traballo tutelado	0	21	21
Eventos científicos	4	0	4

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente	
	Description
Lección maxistral	Exposición dos contidos fundamentais da materia coa axuda das tecnoloxías axeitadas e demandando participación do alumnado.
Traballo tutelado	Actividades de aplicación dos coñecementos adquiridos a situacións prácticas relacionadas coa calidade de vida: concienciación social, adaptación de recursos, aplicación de técnicas.
Seminario	As horas de titoría en grupo dedicaranse a expor e resolver todas as dúbidas que os alumnos atopen, tanto nos traballos de aula como nos traballos autónomos
Saídas de estudo	Saídas a institucións especializadas nalgún dos contidos da materia. De non poder realizarse, organizaríase unha actividade complementaria na aula
Traballo tutelado	Realización de traballos, proxectos ou actividades realizadas de forma autónoma, baixo o asesoramento dos docentes.
Eventos científicos	Este apartado refírese a aquelas actividades organizadas de xeito común para todo o modulo: conferencias, debates, visitas...

Atención personalizada	
Methodologies	Description
Traballo tutelado	Traballos de aula As actividades desenvolvidas na aula serán obxecto de atención personalizada, sempre que o alumno o requira. Nas titorías prestarase atención personalizada a todos os alumnos que o necesiten. Tanto as actividades de aula como as de carácter autónomo poderán ser obxecto de atención personalizada
Seminario	Titoría en grupo As actividades desenvolvidas na aula serán obxecto de atención personalizada, sempre que o alumno o requira. Nas titorías prestarase atención personalizada a todos os alumnos que o necesiten. Tanto as actividades de aula como as de carácter autónomo poderán ser obxecto de atención personalizada
Traballo tutelado	Traballos tutelados As actividades desenvolvidas na aula serán obxecto de atención personalizada, sempre que o alumno o requira. Nas titorías prestarase atención personalizada a todos os alumnos que o necesiten. Tanto as actividades de aula como as de carácter autónomo poderán ser obxecto de atención personalizada

Avaliación		
	Description	Qualification Training and Learning Results
Traballo tutelado	Aplicación dos contidos teóricos a situacións prácticas relacionadas coa calidade de vida das persoas con discapacidade, xa sean situacións reais ou simuladas.	50
Saídas de estudo	Participación na saída de estudo e posterior reflexión.	10
Traballo tutelado	Valoración das actividades realizadas de forma autónoma	30

Other comments on the Evaluation

As actividades non superadas na primeira convocatoria poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións nas probas/actividades superadas. O alumnado que non supere a materia por avaliación continua terá unha/as proba/as de avaliación ao redor dos contidos nucleares da materia coa data tope que marque o calendario do mestrado para os exames oficiais.

Esta proba de avaliación suporá o 100% da puntuación e os seus pormenores e características serán concretadas polo profesorado ao alumnado o día da presentación da materia e cando se faga a consulta. Asimesmo o tipo de probas figurarán en fatic nas respectivas materias nunha carpeta baixo a denominación **Alumnado non asistente**, na que se presentarán os detalles da mesma, concretando tamén onde terá que reallizar a entrega o estudantado. As datas dos exames oficiais poden consultarse na web do mestrado: <http://www.masterdiversidade.com/index.php>

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Ríos Hernández et al., **El juego y los alumnos con discapacidad**, Paidotribo, 1998

VV. AA., **Carta Europea del Deporte para Todos: personas con discapacidad**, Ministerio de Asuntos sociales, 1988

Schalock, Robert L., **Calidad de vida. Manual para profesionales de la educación, salud y servicios comunitarios**, Alianza D. L., 2003

Verdugo Alonso, M. A. y Aguado Díaz, A. L., **Personas con discapacidad. Perspectivas psicopedagógicas y rehabilitadoras**, Siglo XXI, 1998

Complementary Bibliography

Recomendacións

Other comments

E moi imprtante que os alumnos/as asistan a presentación da materia, na que se expoñen as líneas a seguir o longo da mesma, tanto sobre os contidos teóricos como sobre as actividades prácticas a realizar, criterios de evaluación e bibliografía recomendada.

IDENTIFYING DATA				
Diversity Attention Measures for High Potential People				
Subject	Diversity Attention Measures for High Potential People			
Code	O05M138V01202			
Study programme	(*)Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Optional	1st	2nd
Teaching language	Spanish Galician			
Department				
Coordinator	González Fernández, Antonio			
Lecturers	Díaz Pereira, María del Pino González Fernández, Antonio González Fontão, María del Pilar			
E-mail	aglez@uvigo.es			
Web				
General description	(*)En liña coa atención ás diferentes características e circunstancias persoais que configuran a heteroxeneidade no ámbito educativo, e a cobertura das específicas necesidades que poidan presentar os alumnos/as, un dos aspectos que reclama atención diferenciada é o alumnado altamente capacitado. Os alumnos/as que nalgún aspecto do seu desenvolvemento presentan elevadas capacidades cognitivas, un talento superior, maiores posibilidades de aprendizaxe que os seus compañeiros, non poden, desde o punto de vista educativo e social, ser ignorados a risco de non favorecer o pleno desenvolvemento de seu potencial e futuro desenvolvemento profesional. É innegable, ademais, o dereito que lles asiste a recibir unha educación acorde as súas circunstancias e adaptada as súas necesidades no marco dunha escola comprensiva e inclusiva. No marco legislativo regúlanse distintos aspectos relacionados co diagnóstico, atención e resposta ás necesidades específicas de apoio educativo que presentan os estudantes altamente capacitados. Neste sentido, é necesario prestar a máxima atención ao proceso de identificación e valoración das necesidades educativas dos alumnos máis capaces (sobre todo nun momento no que se detecta un crecente interese en distintos sectores da sociedade en que se recoñeza esta condición nun número cada vez maior de alumnos/as) e deseñar a resposta educativa máis axeitada en relación ós apoios e ós servizos que eventualmente poidan requirir ó longo do proceso de escolarización. Outro ámbito específico a considerar en relación coas altas capacidades, ten que ver coa práctica deportiva de alto rendemento. A maioría destes mozos/as deben compatibilizar as esixencias e obxectivos que esixe o entrenamento de alto nivel co seu desenvolvemento académico e profesional, requirindo dos profesionais educativos diferentes estratexias de apoio psicolóxico e educativo que serán revisadas nesta materia.			

Competencies	
Code	
A1	
B2	(*)Coñecer e analizar as situacións reais de diversidade que se poden ver reflectidas nos contextos educativos, tanto formais como non formais, empregando procesos sistemáticos de indagación.
B4	(*)Favorecer a adquisición dos coñecementos e destrezas idóneas para o deseño, posta en práctica e avaliación de propostas de intervención no ámbito da diversidade, ofrecendo novas iniciativas na resolución dos problemas.
B5	(*)Adquirir un compromiso ético no desenvolvemento da profesión, nomeadamente no referido ao apoio dos colectivos e sectores sociais discriminados e menos favorecidos.
C1	(*)Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de describir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar
C2	(*)Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras
C3	(*)Ser capaz de analizar prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, detectando puntos fortes e débiles, con especial énfase nas de carácter innovador

C4	(*)Realizar estudos sistemáticos, sobre todo os que impliquen avances de prácticas educativas, sendo capaz de difundilos con claridade a diverso tipos de audiencias.
C5	(*)Elaborar materiais específicos para traballar coa diversidade, valorando, na medida das posibilidades, a súa aplicación na práctica
C6	(*)Coñecer a lexislación básica referida á diversidade nos contextos educativos e socio-educativos, analizando a súa implicación no exercicio profesional
C7	(*)Identificar os servizos de apoio escolares e socio-comunitarios que poden ser de utilidade no ámbito da diversidade
C9	(*)Comprender, analizar e valorar as dimensións éticas e políticas implícitas nos procesos educativos formais e non formais en contextos de diversidade
C13	(*)Promover unha actitude positiva cara as ideas e as prácticas educativas innovadoras relacionadas coa diversidade
D2	(*)Dominar diferentes estratexias metodolóxicas co propósito de mellorar as condutas profesionais e facilitar a aprendizaxe autónoma, a través do emprego de recursos como os contratos de aprendizaxe, a aprendizaxe baseada en problemas ou o uso de portafolios
D3	(*)Adquirir condutas de respecto e de axuda. Ser sensibles a todo tipo de diversidade
D4	(*)Adquirir as habilidades básicas para o debate e a exposición de ideas fundamentadas

Learning outcomes

Expected results from this subject	Training and Learning Results			
(*)Adquirir os conceptos fundamentais referidos á superdotación nos seus diferentes aspectos, que sirvan de base para reflexionar sobre o tema e para planificar liñas de intervención coherentes	A1	B2 B4 B5	C1 C3 C9	D2 D3
(*)Coñecer a lexislación básica relativa aos estudantes con altas capacidades e aos deportistas de elite, especialmente no relativo ao sistema educativo.		B4 B5	C6	
(*)Analizar e valorar diferentes programas e modalidades de intervención en alumnos con elevadas capacidades, para mellorar o seu axuste escolar	A1	B2 B4 B5	C3 C4 C5 C9	D2 D3 D4
(*)Coñecer e analizar os distintos programas de apoio ao deportista existentes nas diversas institucións sociais e educativas e así ser capaz de asesorar a pais, entrenadores, directivos ou educadores de cara a preservar o adecuado desenvolvemento psico-educativo do/a xoven deportista	A1	B2 B4 B5	C2 C3 C5 C9	D2 D4
(*)Ser capaz de comprender e valorar a práctica deportiva de alto rendemento como unha fonte de diversidade no ámbito social e no educativo	A1	B2 B4	C7 C9 C13	D2 D3 D4
(*)Favorecer actitudes positivas de cara aos estudantes con altas capacidades e cara o seu adecuado axuste escolar	A1	B2 B4 B5	C5 C6 C7 C9 C13	D2 D3 D4

Contents

Topic	
(*)1. O ALUMNADO CON ALTAS CAPACIDADES	(*)1.1. Aproximación conceptual 1.2. Lexislación 1.3. Características 1.4. Necesidades educativas
(*)2. A IDENTIFICACIÓN DOS ESTUDIANTES ALTAMENTE CAPACITADOS	(*)2.1. Instrumentos de identificación de alumnos con altas capacidades: intelixencia e motivación. 2.2. Motivación en alumnos con altas capacidades: descripción e mellora.
(*)3. RESPUESTA EDUCATIVA AOS ALUMNOS CON ALTAS CAPACIDADES	(*)3.1. Orientacións organizativas da resposta educativa 3.2. Modalidades de intervención 3.3. Situación nalgúns comunidades e países.
(*)4. OS DEPORTISTAS DE ALTO RENDIMIENTO. NECESIDADES DE APOIO PSICOLÓXICO E EDUCATIVO	(*)4.1. Necesidades de apoio psico-educativo en deportistas de alto rendemento 4.2. Valores educativos do deporte 4.3. Modelos de apoio educativo ó deportista de alto rendemento 4.4. Instrumentos de interese para a intervención psicoeducativa no ámbito do deporte competitivo.

Planning

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Introductory activities	1	0	1
Lecturing	12	0	12
Mentored work	11	40.5	51.5

Scientific events	4	0	4
Portfolio / dossier	0	44	44

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies	
	Description
Introductory activities	(*)Actividades encamiñadas a tomar contacto co alumnado da materia, a presentarlle coas finalidades seguintes: transmitir os obxectivos que se perseguen; detallar os contidos que se traballarán; explicar a metodoloxía que se utilizará; finalmente, enumerar e aclarar os criterios de avaliación.
Lecturing	(*)Exposición por parte do/ profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo/a estudante. Asistencia e participación do/a estudante.
Mentored work	(*)O/a estudante desenvolve exercicios na aula baixo as directrices e supervisión do/a profesor/a. Pode estar vinculado o seu desenvolvementos con actividades autónomas do/a estudante.
Scientific events	(*)Participación en actividades (de módulo) relacionadas con algún tema tratado na materia

Personalized assistance	
Methodologies	Description
Mentored work	
Tests	Description
Portfolio / dossier	

Assessment		Qualification		Training and Learning Results	
	Description				
Lecturing	(*)Asistencia ás exposicións dos docentes e participación nos debates de aula	30		B2 B4 C1 C2 C9	
Mentored work	(*)Realización dun traballo, individual ou en grupo, tutelado pou un/unha docente	30	A1	B2 B4 C1 C3 C13	
Scientific events	(*)Participación nunha actividade (de módulo) relacionada coa materia	10		C1 C3	
Portfolio / dossier	(*)Documento elaborado polo estudante que recopila información sobre as experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación.	30	A1	B2 C2 C4	D3

Other comments on the Evaluation

Sources of information	
Basic Bibliography	
Alonso Bravo, J. A., Manual internacional de superdotación (manual para profesores y padres) , EOS., 2003	
Artola González, T., Niños con altas capacidades: quiénes son y cómo tratarlos. , Entha DL, 2005	
González Fontao, M.P., Estudiantes con altas capacidades , Andavira, 2010	
Martínez Torres, M., Alumnado con altas capacidades , Graó, 2010	
Regadera López, A., Identificación y tratamiento de alumnos con altas capacidades: adaptaciones curriculares Primaria y ESO , Brief, 2002	
Complementary Bibliography	

Recommendations

IDENTIFYING DATA**Medidas de Atención á Diversidade para Alumnas/Alumnos con Necesidades Educativas**

Subject	Medidas de Atención á Diversidade para Alumnas/Alumnos con Necesidades Educativas			
Code	O05M138V01203			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Mandatory	1	2c
Teaching language	Castelán Galego			
Department				
Coordinator	García Señorán, María del Mar			
Lecturers	García Señorán, María del Mar Ojea Rúa, Manuel Rodríguez Rodríguez, Juan Luís			
E-mail	msenoran@uvigo.es			
Web	http://http://www.masterdiversidade.com/index.php			
General description	A materia Medidas de atención a a diversidade para alumnas/os con necesidades educativas forma parte do módulo Necesidades educativas especiais, e céntrase prioritariamente nos seguintes aspectos: As necesidades educativas do alumnado no currículo; a avaliación psicopedagóxica; o trastorno do espectro autista e os déficits atencionais. Esta materia contribúe a consecución dos obxectivos do máster centrados na adquisición de formación teórica de carácter multidisciplinar no ámbito das necesidades educativas especiais, no estudo de situacións reais en contextos educativos, na análise de experiencias educativas innovadoras, na adquisición do coñecemento necesario para a avaliación das necesidades dos alumnos/as con necesidades educativas especiais e de destrezas para o deseño e posta en práctica de propostas de intervención que contribúan ao avance da súa aprendizaxe			

Competencias

Code	
A3	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüedades.
A4	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe autodirixido ou autónomo que lles permitan continuar estudando ao longo da súa vida.
B2	Coñecer e analizar as situacións reais de diversidade que se poden ver reflectidas nos contextos educativos, tanto formais como non formais, empregando procesos sistemáticos de indagación.
B4	Favorecer a adquisición dos coñecementos e destrezas idóneas para o deseño, posta en práctica e avaliación de propostas de intervención no ámbito da diversidade, ofrecendo novas iniciativas na resolución dos problemas.
C1	Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de decibir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar
C2	Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras
C3	Ser capaz de analizar prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, detectando puntos fortes e débiles, con especial énfase nas de carácter innovador
C5	Elaborar materiais específicos para traballar coa diversidade, valorando, na medida das posibilidades, a súa aplicación na práctica
C6	Coñecer a lexislación básica referida á diversidade nos contextos educativos e socio-educativos, analizando a súa implicación no exercicio profesional
C11	Coñecer e aplicar procesos de toma de decisións relacionadas co tratamento da diversidade. Ser capaz de discernir as ideas nas que se fundamentan esas decisións, anticipando tamén os seus efectos
C13	Promover unha actitude positiva cara as ideas e as prácticas educativas innovadoras relacionadas coa diversidade
D2	Dominar diferentes estratexias metodolóxicas co propósito de mellorar as condutas profesionais e facilitar a aprendizaxe autónoma, a través do emprego de recursos como os contratos de aprendizaxe, a aprendizaxe baseada en problemas ou o uso de portafolios
D3	Adquirir condutas de respecto e de axuda. Ser sensibles a todo tipo de diversidade
D5	Favorecer o traballo cooperativo, asumindo responsabilidades e aceptando a disparidade de opinións

Resultados de aprendizaxe			
Expected results from this subject	Training and Learning Results		
Ser competente para arbitrar medidas educativas na atención á diversidade	B2 B4	C2 C3	D3
Ser competentes para realizar traballos en equipo			D5
Empregar recursos tecnolóxicos no ámbito das necesidades educativas		C2 C5 C13	
Ser competente para delimitar conceptualmente a atención á diversidade desde a lexislación educativa, establecendo as categorías de alumnos con necesidades específicas de apoio educativo (ANEAE)	B2	C1 C6 C13	D3
Capacidade para realizar procesos de diagnóstico aos ANEAE	A3	C1 C2 C3	D2 D3
Capacidade para deseñar e aplicar procesos de intervención educativa en ANEAE.	B2 B4	C2 C5 C11	D2
Capacidade para realizar o seguimento da implementación dos programas iniciados nos ANEAE.	B2 B4	C11 C13	
Ser competente no coñecemento dos Trastornos de Espectro Autista, diagnóstico e intervención educativa	B2 B4	C1 C2 C6 C11	D2
Ser competente no coñecemento do Trastorno por Déficit de Atención con Hiperactividade, diagnóstico e intervención educativa	B2 B4	C1 C2 C6 C11	D2
Elaborar materiais específicos para traballar cos ANEAE	A4	C5	
Establecer os mecanismos de avaliación do proceso educativo implementado e canalizar propostas de mellora		C2 C3	

Contidos

Topic	
MEDIDAS CURRICULARES E ORGANIZATIVAS NO ÁMBITO ESCOLAR	CONCEPTUALIZACIÓN DA ATENCIÓN Á DIVERSIDADE ESCOLARIZACIÓN DOS ALUMNOS CON NEE MEDIDAS CURRICULARES NO ÁMBITO ESCOLAR MEDIDAS ORGANIZATIVAS NO ÁMBITO ESCOLAR
A AVALIACIÓN PSICOPEDAGÓXICA	TÉCNICAS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN PSICOPEDAGÓXICA ELABORACIÓN DUN INFORME PSICOPEDAGÓXICO
INTERVENCIÓN PSICOEDUCATIVA EN ESTUDANTES CON DÉFICIT DE ATENCIÓN	O PROCESO ATENCIONAL. FACTORES DETERMINANTES. DÉFICITS DA ATENCIÓN O TRASTORNO POR DÉFICIT DE ATENCIÓN CON HIPERACTIVIDADE. DIFICULTADES PERSOALES E ESCOLARES. AVALIACIÓN E INSTRUMENTOS PARA O DIAGNÓSTICO DO TDAH INTERVENCIÓN PARA A MELLORA DO PROCESO ATENCIONAL ANÁLISE DE PROGRAMAS
INTERVENCIÓN PSICOEDUCATIVA EN ESTUDIANTES CON TRASTORNOS DO ESPECTRO AUTISTA	TRASTORNO DO ESPECTRO AUTISTA MODELOS EXPLICATIVOS DIAGNÓSTICO DO ESPECTRO AUTISTA PROGRAMAS PSICOEDUCATIVOS EN ESTUDIANTES CON TEA INTRODUCCIÓN AOS MECANISMOS DE INTERVENCIÓN SISTÉMICA PSICO-SOCIO-EDUCATIVO E MÉDICO PSIQUIÁTRICA EN PERSOAS CON TEA

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	7	10	17
Seminario	6	0	6
Estudo de casos	7	10	17
Resolución de problemas	3	0	3
Traballo tutelado	9	24	33
Traballo	0	30	30

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Exposición por parte dos docentes dos contenidos sobre a materia, bases teóricas e/o directrices das actividades e traballos a desenvolver polos estudantes
Seminario	Entrevistas que o estudante mantén co profesorado da materia para o asesoramento/desenvolvemento das actividades/traballo da materia
Estudo de casos	Actividades de aplicación dos coñecementos adquiridos á análise de casos concretos. Coñecemento e valoración dos sistemas de avaliación e intervención para alumnos/as con necesidades educativas especiais
Resolución de problemas	Realización de actividades de tipo práctico
Traballo tutelado	O estudante realiza actividades, exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesorado

Atención personalizada

Methodologies	Description
Seminario	Proporcionaranse orientacións para o desenvolvemento das actividades/traballo da materia e resolveranse as dúbidas expostas
Resolución de problemas	Supervisión e orientación das actividades de tipo práctico

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Traballo tutelado	Análise de casos concretos. Valoración actividades de aula. Coñecemento e valoración dos sistemas de avaliación e intervención para alumnos/as con necesidades educativas especiais. Confección de portafolios. Realización de actividades, exercicios ou proxectos na aula baixa as directrices e supervisión do profesorado	60	A3 B2 C1 D2 A4 B4 C2 D3 C3 D5 C5 C6 C11 C13
Traballo	Realización de traballos realizados autonomamente, titorizados polos docentes	30	A3 B2 C1 D2 A4 B4 C2 D3 C3 D5 C5 C6 C11 C13

Other comments on the Evaluation

As actividades non superadas na 1ª convocatoria poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións nas probas/actividades superadas.

O alumnado que non supere a materia por avaliación continua (obrigatorio asistir polo menos ao 75% das clases) terá unha/s proba/s de avaliación, ao redor dos contidos nucleares da materia, coa data tope que marque o calendario do mestrado para os exames oficiais.

Esta proba de avaliación suporá o 100% da puntuación e os seus pormenores e características serán concretadas polo profesorado ao alumnado o día da presentación da materia e cando se faga a consulta persoalmente.

O tipo de proba/s figurará/n en Faitic, nas respectivas materias, nunha carpeta baixo a denominación Alumnado non asistente, na que se presentarán os detalles da/s mesma/s, concretando tamén onde terá que realizar a entrega o estudantado.

As datas dos exames oficial poden consultarse na web do mestrado: <http://www.masterdiversidade.com/index.php>

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Álvarez, L., González-Castro, P., Soler, E., González-Pienda, J.A. y Núñez, J.C. (Coord.), **Aprender a atender (un enfoque aplicado)**, CEPE, 2004

American Psychiatric Association, **Diagnostics and Statistics Manual of Mental Disorders: DSM-5**, 5ª, American Psychiatric Association., 2013

Bogdashina, O., **Percepción sensorial en el autismo y Síndrome de Asperger. Experiencias sensoriales diferentes, mundos perceptivos diferentes.**, Autismo Ávila, 2007

Frith, U., **Autismo. Hacia una explicación del enigma**, Alianza Editorial, 2004

Galve, J. L. e Ayala, C. L., **Evaluación e informes psicopedagógicos.**, CEPE, 2001

Iglesias Cortizas, M. J., **Diagnóstico escolar. Teorías, ámbitos y técnicas.**, Pearson, 2006

Moreno, I., **Hiperactividad infantil: guía de actuación**, Pirámide, 2007

Ojea, M., **Trastorno del espectro autista: Procesamiento de la información perceptivo-cognitivo mediante la creación de redes semánticas.**, Pirámide, 2018

Orjales, I., **Déficit de atención con hiperactividad: manual para padres y educadores.**, CEPE, 2006

Riart, J., **Manual de tutoría y orientación en la diversidad**, Pirámide, 2007

Rodríguez Rodríguez, J. L., **Manual de Modelos de Orientación e Intervención Psicopedagógica en Galicia**, Tórculo Edicións., 2007

Complementary Bibliography

Recomendacións

IDENTIFYING DATA				
Prácticum				
Subject	Prácticum			
Code	O05M138V01204			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	12	Mandatory	1	2c
Teaching language	Castelán Galego			
Department				
Coordinator	Failde Garrido, José María Dapia Conde, María Dolores			
Lecturers	Dapia Conde, María Dolores Failde Garrido, José María			
E-mail	ddapia@uvigo.es jfailde@uvigo.es			
Web				
General description	Esta materia ten carácter obrigatorio. O seu propósito xeral e que o alumnado se poña en contacto directo con servizos e institucións que traballen con colectivos relacionados coa temática do máster.			

Competencias

Code				
A4	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe autodirixido ou autónomo que lles permitan continuar estudando ao longo da súa vida.			
A5	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.			
B3	Establecer contacto directo con experiencias innovadoras relacionadas coa diversidade, valorando o seu interese e as posibilidades de ser transferidas a outros contextos profesionais semellantes, así como de ser aplicables a situacións novas e emerxentes.			
C2	Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras			
C3	Ser capaz de analizar prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, detectando puntos fortes e débiles, con especial énfase nas de carácter innovador			
C5	Elaborar materiais específicos para traballar coa diversidade, valorando, na medida das posibilidades, a súa aplicación na práctica			
C6	Coñecer a lexislación básica referida á diversidade nos contextos educativos e socio-educativos, analizando a súa implicación no exercicio profesional			
C8	Planificar e organizar traballos tutelados, sendo capaz de buscar e analizar información procedente de diferentes fontes, obter e analizar datos e elaborar con corrección un informe relacionado con algún dos módulos do mestrado			
C13	Promover unha actitude positiva cara as ideas e as prácticas educativas innovadoras relacionadas coa diversidade			
D1	Utilizar as novas tecnoloxías en diferentes contextos: formativos, de investigación, de aplicación profesional, para difundir e compartir ideas, etc.			
D2	Dominar diferentes estratexias metodolóxicas co propósito de mellorar as condutas profesionais e facilitar a aprendizaxe autónoma, a través do emprego de recursos como os contratos de aprendizaxe, a aprendizaxe baseada en problemas ou o uso de portafolios			
D5	Favorecer o traballo cooperativo, asumindo responsabilidades e aceptando a disparidade de opinións			

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject	Training and Learning Results	
Favorecer a adquisición de destrezas relacionadas co deseño e posta en práctica de programas de intervención, sendo conscientes das implicacións éticas derivadas das decisións profesionais	A4	A5
Coñecer a estrutura e finalidades dos servizos ou institucións nos que se realicen as prácticas, así como analizar a documentación básica na que se sustente a actividade do servizo ou institución, tanto informes, programas como marco lexislativo, fixándose especialmente no relativo á diversidade	B3	C2
Desenvolver actividades de observación sistemática das actuacións dos profesionais e colaborar cos profesionais da institución ou servizo no que eles consideren pertinente	C3	

Deseñar e, se é posible, poñer en práctica algunha proposta de intervención específica de inclusión e normalización da diversidade		C2 C6
Deseñar un perfil profesional que inclúa actuacións relacionadas coa diversidade, perfís relacionados especialmente con novos xacementos de emprego	A4	C3 C5 C8 C13
Utilizar as novas tecnoloxías da información e a comunicación adaptadas ao contexto laboral do practicum		D1 D2
Adquirir habilidades de comunicación e traballo colaborativo con profesionais de diferente formación e responsabilidades		D5
Adquirir condutas de respecto e axuda, en especial cara aquelas persoas ou colectivos que estean en risco de exclusión social ou de marxinación		D5
Ser capaz de elaborar unha memoria que reflicta as aprendizaxes máis importantes adquiridas no practicum, seguindo a estrutura recomendada polo titor ou titora do máster	A5	C2

Contidos

Topic

Contextualización das prácticas: descripción da institución ou servizo Ámbitos de intervención.

As institucións e servizos que se ofrecen no Practicum Listado de institucións colaboradoras.

-As prácticas externas como instrumento de desenvolvemento de profesionais en formación e nobeles Marco de actuación.
Directrices de actuación.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Prácticas externas	120	150	270
Seminario	30	0	30

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Prácticas externas	O estudante desenvolve as actividades nun contexto relacionado co exercicio dunha profesión
Seminario	Asesoramento realizado tanto con anterioridade ao comezo das prácticas como durante a súa realización. A titorización ademais de se realizar en grupo, tamén se ofrecerá individualmente

Atención personalizada

Methodologies	Description
Seminario	A atención ao alumnado realizarase a través de diversas vías: a través da plataforma Tema, por correo electrónico, telefonicamente, e na propia aula de 20 a 22 hs. os xoves e venres. Os estudantes tamén poderán usar as horas de titoría que ten o profesorado no seu gabinete.
Prácticas externas	A atención ao alumnado realizarase a través de diversas vías: a través da plataforma Tema, por correo electrónico, telefonicamente, e na propia aula de 20 a 22 hs. os xoves e venres. Os estudantes tamén poderán usar as horas de titoría que ten o profesorado no seu gabinete.

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Prácticas externas	(1) Informe da titora ou titor externo (ata o 50%)	90	A4 B3 C2 D1 A5 C3 D2 C5 D5 C6 C8 C13
	(2) Valoración, por parte da titora ou titor académico, da memoria de prácticas no que se describan as actividades realizadas no practicum e a valoración persoal dende unha óptica profesional sobre a experiencia nas prácticas (ata 40%)		
Seminario	Seguimento da titora ou titor do mestrado do labor desenvolvido no practicum	10	A4 B3 C2 D1 A5 C3 D2 C5 D5 C6 C8 C13

Other comments on the Evaluation

O Practicum nas institucións ten unha duración de 120 horas. Cada estudante terá unha titora ou titor tanto no mestrado como na institución de prácticas. Daráselle ao alumnado a información e documentación necesaria.

A memoria terá unha extensión máxima de 10 folios.

As actividades non superadas/realizadas na 1ª convocatoria poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións nas probas/actividades superadas. As datas dos exames oficial poden consultarse na web do mestrado: <http://www.masterdiversidade.com/index.php>.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

García Fernández, J.A., Moreno Herrero, I. (coords.), **Escuela, diversidad cultural e inclusión**, La catarata, 2014

Sorinano, E., **Diversidad étnica y cultural en las aulas**, La Muralla, S.A (Aula abierta), 2003

Gento, S y Sanchez, C., **EL PRÁCTICUM EN EL TRATAMIENTO EDUCATIVO DE LA DIVERSIDAD**, UNED, 2010

Complementary Bibliography

Pineda, P., **E reto de aprender, un relato desde la diversidad.**, San Pablo, 2013

Recomendacións

Other comments

- As horas de prácticas nas institucións ou servizos son 120
- Documentación básica que se entrega ao estudante:
 - o Ficha de avaliación
 - o Ficha de sinaturas
 - o Impreso de solicitude de certificado de titor/a do practicum
- Estructura básica da memoria:
 - o Introducción
 - o Contextualización
 - o Actividades realizadas no practicum
 - o Valoración do practicum
 - o Anexos

IDENTIFYING DATA				
Traballo de Fin de Máster				
Subject	Traballo de Fin de Máster			
Code	O05M138V01205			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	12	Mandatory	1	2c
Teaching language	Galego			
Department	Didácticas especiais Psicoloxía evolutiva e comunicación Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinator	Díaz Pereira, María del Pino			
Lecturers	Casado Neira, David Díaz Pereira, María del Pino Sueiro Domínguez, Encarnación			
E-mail	pinod@uvigo.es			
Web				
General description	O Traballo fin de Máster é unha materia obrigatoria que pretende que o alumnado adquira a competencia básica de elaboración dun estudio que reflecta algunha das temáticas do máster, a través da elaboración de programas, a avaliación de posta en práctica de programas, ou a realización de estudos de caso			

Competencias

Code	
A1	Posuír e comprender coñecementos relacionados co ámbito da diversidade que aporten unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación.
A2	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos relacionados coa diversidade e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
A3	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüedades.
A4	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe autodirixido ou autónomo que lles permitan continuar estudando ao longo da súa vida.
A5	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B1	Adquirir unha formación teórica de carácter multidisciplinar e comprender os fundamentos teóricos-prácticos relacionados cos ámbitos de diversidade, con énfase nas necesidades educativas especiais, interculturalismo, compensación de desigualdades, sexo/xénero e educación de persoas adultas.
C1	Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de describir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar
C2	Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras
C4	Realizar estudos sistemáticos, sobre todo os que impliquen avances de prácticas educativas, sendo capaz de difundilos con claridade a diverso tipos de audiencias.
C8	Planificar e organizar traballos tutelados, sendo capaz de buscar e analizar información procedente de diferentes fontes, obter e analizar datos e elaborar con corrección un informe relacionado con algún dos módulos do mestrado

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject	Training and Learning Results		
Adquirir instrumentos conceptuais e metodolóxicos que faciliten a análise e reflexión sobre as prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, en especial de aquelas que posúan un alto grao de innovación	A1	B1	C1
	A2		
	A4		
Planificar e organizar traballos tutelados, sendo capaz de buscar e analizar información procedente de diferentes fontes, obter e analizar datos e elaborar con corrección un informe	A2		C2
	A3		C4
			C8

Realizar estudos sistemáticos, sobre todo os que impliquen melloras de prácticas educativas relacionadas coa diversidade	A1	B1	C1
	A2		C2
	A3		C4
	A4		C8
	A5		
Ser capaz de defender oralmente o traballo fin de máster con claridade e organización	A3		C4

Contidos

Topic

Contidos relacionados con algún dos módulos do máster.O tema do TFM poderá estar relacionado con algún problema identificado no contexto institucional no que foi realizado o Practicum. Neste sentido, a utilidade do traballo será un criterio a considerar na avaliación do TFM.	O enfoque desde o que se aborda o problema pode ser diverso e ter diferentes obxectivos; por exemplo: ☐ Avaliación dalgún aspecto profesional do Servizo ou Institución onde se realizaron as prácticas. ☐ Deseño dun programa de intervención, suficientemente detallado como para poder ser aplicado. Deberá ter en conta a perspectiva da diversidade abordada no Máster. ☐ Aplicación e avaliación dun programa de intervención. ☐ Estudo de casos
---	--

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Traballo tutelado	20	280	300

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Traballo tutelado	Elaboración e presentación por escrito e defensa oral dun traballo relacionado coas competencias e temáticas xenéricas do máster

Atención personalizada

Methodologies	Description
Traballo tutelado	

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results		
Traballo tutelado	Valorarase na elaboración do TFM que se siga a estrutura recomendada para cada tipo de traballo (elaboración de programas, estudos de caso, perfil de usuarios ou avaliación de programas), así como os criterios de calidade que se lle entregarán ao alumnado. Ademais dos criterios mencionados, terase en conta a calidade da defensa oral do TFM (ata 7 puntos a realización memoria do traballo e ata 3 puntos a súa defensa oral)	100	A1 A2 A3 A4 A5	B1	C1 C2 C4 C8

Other comments on the Evaluation

A avaliación do TFM realizarase en primeira instancia polo titor académico, que dará [o seu visto e prace], para proceder á súa defensa pública oral ante un tribunal constituído por tres profesores/as do Máster. O tribunal emitirá unha puntuación final entre 0-10 puntos (ata 7 puntos pola realización da memoria do traballo e ata 3 puntos pola calidade da súa defensa oral). Os alumnos solicitarán a presentación e avaliación do TFM co visto e prace do seu respectivo titor académico.

Os criterios de avaliación están publicados na web do mestrado.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Complementary Bibliography

Recomendacións

Other comments

NORMAS BÁSICAS DE PRESENTACIÓN

Na web do Mestrado, apartado Materias - TFM, recóllense as orientacións para a realización e presentación do TFM.
